

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2023–2027 toiduainetööstuse investeringutoetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2023–2027 toiduainetööstuse investeringutoetus“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 7 lõike 2, § 12 lõike 3, § 24 lõike 1 ja § 30 lõike 9 alusel. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115¹ artikliga 73.

Eelnõuga kehtestatakse „Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) sekkumise liigi „Investeringud“ sekkumise 2.2 „Toidutööstuste materiaalsed ja immateriaalsed investeringud“ raames antava toiduainetööstuse investeringutoetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Tegemist on maaelu arengu toetusega, mida antakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (edaspidi *EAFRD*) strateegiakava alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 11. novembri 2022. aasta rakendusotsusega.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artiklis 5 sätestatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artiklis 39 sätestatud ELi Ühise Põllumajanduspoliitika (edaspidi *ÜPP*) eesmärkidega kooskõlas olevad üldeesmärgid EAFRD-st eraldatava toetuse abil põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade kestliku arengu parandamiseks. Üldeesmärkide täitmiseni jõutakse sama määruse artiklis 6 sätestatud erieesmärkide kaudu. Strateegiakava kohaselt lähtutakse toidutööstuste materiaalsete ja immateriaalsete investeringute sekkumise puhul eelkõige erieesmärgist 2 „Suurendada turule orienteeritust ja põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet nii lühi- kui ka pikaajaliselt, pöörates suuremat tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digitaliseerimisele“. Erieesmärk 2 saavutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2021/2115 sätestatud investeringute (artiklid 73 ja 74), koostöö (artikkel 77), mesindussektoris sektoripõhiste sekkumisviiside (artiklid 42–56) kaudu. Toetuse osade toetatavate tegevuste puhul panustatakse ka erieesmärki 9 „Parandada Liidu põllumajanduse reageerimist ühiskonna ootustele toidu ja tervise osas, siia alla kuuluvad nii kestlikul viisil toodetud kvaliteetne, ohutu ja täisväärtuslik toit, toidujäätmete tekke vähendamine kui ka loomade heaolu ja võitlus antimikroobikumiresistentsuse vastu“.

Eesti toiduainetööstuse ettevõtete toodang on kvaliteetne ning nõutud nii koduturul kui ka mitmel pool välisurgudel, kuid Eesti väiksusest tingituna on tootmismahud väikesed ja sellest tulenevalt konkurentsivõime madalam. Toiduainetööstuse ettevõtete müügitulu töötaja kohta küündis 2022. aastal Eestis 191 000 euroni, jäädes Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) keskmisest (305 000 eurot töötaja kohta) kolmandiku võrra madalamaks. Madalam müügitulu piirab ettevõtete investeerimisvõimekust, mis omakorda pärsib tootearendus- ja innovatsioonitegevuse võimekust ja takistab kõrgema lisandväärtusega toodete tootmise suunas liikumist. Samal ajal on toiduainetööstuse tegevusvaldkonna jaoks viimastel aastatel esile kerkinud mitmesugused väljakutsed, nagu rohepöörde elluviimisega kaasnevad kõrgemad keskkonnanõuded, erinevate julgeoleku- ja tervisekriiside taustal tootmissisenditega varustuskindluse tagamine ning ühiskonna muutunud ootused toidu, toidutootmise ja tervise osas, millelele reageerimine nõuab

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1–186).

ettevõtjatel lähiajal täiendavate investeeringute tegemist. Seetõttu on eeltoodust lähtuvalt vajalik toiduainetööstuse ettevõtjaid investeeringute tegemisel avaliku sektori vahenditest toetada.

Toetuse eesmärgiks on tõsta toiduainetööstuste majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning aidata kaasa keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse investeeringuid materiaalsesse põhivarasse ja sellega kaasnedas võivasse immateriaalsesse varasse, mis aitavad kaasa keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele, toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse tagamisele ning toidutootmise reageerimisele ühiskonna nõudlusele toidu ning tervise osas.

Tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt panustab toetus „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“² tegevussuunda 5 „Põllumajandussaaduste tootmine, väärdindamine ja turustamine“ eesmärgi – Eesti toidusektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välisurul –, saavutamisse, mida viiakse ellu „Põllumajandus, toit ja maaelu programmi 2024–2027“³ tegevuse „Põllumajandustootjate ja toiduainetööstuste konkurentsivõime“ kaudu.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee) ning sama osakonna nõunik Kalev Karisalu (625 6517, kalev.karisalu@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 23 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala.

Eelnõu eesmärk on kehtestada strateegiakava sekkumise liigi „Investeeringud“ sekkumise 2.2 „Toidutööstuste materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud“ raames antava toiduainetööstuse investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Tulenevalt ELÜPS § 24 lõikest 1 on valdkonna eest vastutaval ministril ehk regionaal- ja põllumajandusministril õigus sätestada maaelu arengu toetuse andmise ja kasutamise täpsemad tingimused ning kord. Selle volitusnormi alusel sätestatakse eelnõus toetuse andmise eesmärk, riigiabi ja vähese tähtsusega abi alused, toetatavad tegevused, toetuse vorm, määr ja suurus, abikõlblikud kulud, kulude mõistlikkuse tõendamine, ostumenetlus riigihangete registris, taotleja, nõuded taotlejale, taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg, nõuded taotlusele, taotluse kontrollimine, taotluse hindamine, taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine, toetatava tegevuse elluviimise ja kestuse nõuded, toetuse saaja kohustused, maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele, maksetaotluse kontrollimine, toetuse maksmine ning toetatava tegevuse rahastamine enne kulutuste tegemist.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud toetuse andmise eesmärk.

Toetuse andmise eesmärk on tõsta toiduainetööstuse ettevõtete majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning aidata kaasa keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele. Sellel eesmärgil toetatakse mitmesuguste tegevuste elluviimist, mis abistavad toiduainetööstuse ettevõtteid vähemalt ühele järgmisele valdkonna jaoks olulisele väljakutsele vastamisel:

² Kättesaadav Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehelt: <https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>.

³ Kättesaadav Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehelt: <https://www.agri.ee/ministeerium-uudised-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid>.

toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemisega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vähendamine, toiduainetööstuse tehnoloogiline uuendamine, toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse suurendamine ja toiduainetööstuse turule orienteerituse suurendamine. Toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemisega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks toetatakse ettevõtte otsest negatiivset keskkonnamõju vähendavaid tegevusi. Toiduainetööstuse tehnoloogiliseks uuendamiseks toetatakse ettevõtte tootmisprotsessi digitaliseerimist ja automatiseerimist, toidu ja tervise ning toidu raiskamise ja jäätmete osas ühiskonna ootusi adresseerivate uute tehnoloogiate kasutuselevõtmist ning töötlemiseks vajaliku seadme soetamist või ehitise ehitamist, kui rajatakse uus ettevõtte, kus toimub toidu töötlemine. Toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse suurendamiseks toetatakse ettevõtte tootmissisenditega (eelkõige energiaga) kindlustatust suurendavaid tegevusi. Toiduainetööstuse turule orienteerituse suurendamiseks toetatakse ettevõtte töötlemisega alustamist või töötlemisvõimsuse suurendamist ning kvaliteeti tõendava sertifikaadi või märgise (edaspidi koos *sertifikaadi*) saamist või uuendamist.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse riigiabi andmise õiguslikud alused.

Riigiabi on ETL artikli 107 lõike 1 järgi igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist. Kuigi riigiabi on ELi ühisturuga põhimõtteliselt kokkusobimatu, on riigiabi lubamiseks siiski teatud võimalused. Eelnõu §-s 3 sätestatakse riigiabi andmise võimalused käesoleva määruse eelnõus ettenähtud toetuse osas.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt on määruse alusel antav toetus kas grupierandiga hõlmatud riigiabi konkurentsiseaduse § 34² lõike 1 tähenduses või vähese tähtsusega abi konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 tähenduses. Nii grupierandiga hõlmatud riigiabi kui ka vähese tähtsusega abi loetakse *a priori* siseturuga kokkusobivaks, kui järgitakse kõiki asjakohases komisjoni määruuses sätestatud tingimusi.

Toetuse taotlemisel leiab toetuse taotleja toetatavale tegevusele, mille elluviimiseks toetust saada soovib, sobiva riigiabi andmise aluse – kas toetust taotletakse grupierandiga hõlmatud riigiabina või vähese tähtsusega abina – ja teavitab sellest toetuse taotlemise avalduses (käesoleva määruse eelnõu § 12 lõike 1 punkt 7). Riigiabi andmise aluse valimisel määruse eelnõus ühe aluse eelistamist teisele või aluse valiku järjekorda ei sätestata, valiku teeb toetuse taotleja vastavalt kavandatava toetatava tegevuse sisust, eeldatavast maksumusest, vähese tähtsusega abi piirsumma täitumisest või muudest teguritest lähtuvalt.

Eelnõu § 3 lõikes 2 täpsustatakse toetuse andmist grupierandiga hõlmatud riigiabina komisjoni määruse (EL) nr 651/2014⁴ (edaspidi *üldine grupierandi määrus* ehk *ÜGEM*) alusel. Toetust antakse ÜGEMi artiklites 14, 36, 38, 38a, 41 ja 47 ettenähtud investeeringute tegemiseks, seejuures tuleb täita nii ÜGEMi üldtingimusi kui ka vastava investeeringu puhul vastavas artiklis sätestatud investeeringupõhiseid tingimusi.

ÜGEMi artikkel 14 sätestab tingimused investeeringuteks ettenähtud regionaalabile. Artikli 14 rakendamisel on vajalik järgida ka artiklis 2 (mõisted) sätestatud tingimusi, sh mõistet „alginvesteering“, milleks on investeering materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses mõnega järgmistest: uue ettevõtte asutamine; olemasoleva ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamine; ettevõtte toodangu mitmekesistamine, kui laienetakse toote- või teenuseturgudele, kus ettevõtte enne ei tegutsenud; investeeringuga seotud ettevõtte kogu tootmisprotsessi või teenuste osutamise protsessi täielik ümberkorraldamine; vara soetamine ettevõttelt, mis on lõpetanud tegevuse või oleks tegevuse lõpetanud, kui seda ei oleks soetatud. Artikli 14 lõike 3

---

⁴ Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78).

kohaselt võib väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele (edaspidi *VKE*) anda abi mis tahes vormis alginvesteeringuks ja suurettevõtjatele ainult selliseks alginvesteeringuks, mis tekitab uut majandustegevust. Uut majandustegevust tekitavaks alginvesteeringuks on ÜGEMi artiklis 2 sätestatu kohaselt investeering materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses mõnega järgmistest: uue ettevõtte asutamine; ettevõtte tegevuse mitmekesistamine tingimusel, et uus tegevusala ei ole sama mis ettevõtte varasem tegevusala ega sellega sarnane tegevusala; vara soetamine ettevõttelt, mis on lõpetanud tegevuse või oleks tegevuse lõpetanud, kui seda ei oleks soetatud, kui soetatud varaga teostatav uus tegevus ei ole sama või sarnane tegevusalaga, mida ettevõtte teostas enne vara soetamist.

ÜGEMi artikkel 36 sätestab tingimused keskkonnakaitseks, sealhulgas CO₂ (süsihappegaas ehk süsinikdioksiid edaspidi *CO₂*) heite vähendamiseks antavale investeeringuteks ettenähtud abile. Artikli 36 lõike 1a kohaselt ei saa artiklit 36 riigiabi andmisel õigusliku alusena kasutada investeeringute suhtes, mida reguleerivad teised spetsiifilisemad keskkonnakaitseks investeeringuabi andmist käsitlevad ÜGEMi artiklid (käesoleva määruse eelnõu kontekstis artiklid 38, 38a, 41 ja 47). Samuti välistatakse artikli 36 lõike 1a kohaselt riigiabi fossiilkütuseid, sealhulgas maagaasi kasutavatesse seadmetesse, masinatesse ja tööstuslikesse tootmisrajatistesse tehtavate investeeringute suhtes (abi andmine on siiski lubatud olemasolevate seadmete, masinate ja tööstuslike tootmisrajatiste keskkonnakaitse taset tõstvate lisakomponentide paigaldamiseks, eeldusel et investeeringuga ei kaasne tootmisvõimsuse ega fossiilkütuste tarbimise suurenemine). Abikõlblikud on täiendavad investeeringukulud, mis võimaldavad teha liidu keskkonnakaitsealastes normatiivides⁵ nõutust rohkem või saavutada liidu normatiivide puudumise korral kõrgem keskkonnakaitse tase. Abikõlblikke kulusid arvestatakse vastavalt artikli 36 lõikele 4 järgmiselt:

- 1) kui olemasoleva rajatise puhul saab keskkonnakaitseks tehtava investeeringu kulusid investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna (olemasoleva käitise selgelt määratletava lisakomponendina), on abikõlblikud kõnealused keskkonnakaitsega seonduvad kulud. Näiteks kui ettevõtte paigaldab korstnale filtri, mis vähendab kahjulike heitainete, sh CO₂ lendumist õhku, on tegemist täielikult keskkonnakaitsele suunatud lisakomponendiga ning selline investeering on abikõlblik täies ulatuses;
- 2) kõigil muudel juhtudel määratletakse keskkonnakaitseks tehtava investeeringu kulud kaudselt, viidates sarnasele, kuid vähem keskkonnasõbralikule investeeringule, mida oleks olnud võimalik teha ilma abita. Mõlema investeeringu kulude vahe moodustab keskkonnakaitsega seotud abikõlblikud kulud. Alternatiivne stsenaarium, mille toetuse taotleja koos selle maksumust tõendavate dokumentidega toetuse taotlemisel esitab, peab vastama võrreldava tootmisvõimsuse ja alueaga investeeringule, mis on kooskõlas kehtivate liidu normatiividega, samuti peab see olema usutav, võttes arvesse õiguslike nõudeid ja turutingimusi. Artikli 36 lõike 11 kohaselt võib erandina abikõlblikud kulud ka muudel juhtudel ilma alternatiivse stsenaariumi määratlemiseta kindlaks määrata, kuid siis väheneb kohaldatava abi maksimaalne määr 50 % võrra (toetuse taotleja teavitab erandi kasutamise soovist taotluse esitamisel).

ÜGEMi artikkel 38 sätestab tingimused energiatõhususe meetmetesse, välja arvatud hoonete energiatõhusus, tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abile. Energiatõhusus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punkti 4 kohaselt määratletud töö, teenuse, kauba või energiaväljundi ja energiasisendi vahelise suhtena. Artikli 38 lõike 2a kohaselt ei kohaldata artiklit 38 koostootmiseks ja kaugkütteks ja/või -jahutuseks antava abi suhtes. Artikli 38 lõike 2b kohaselt ei anta selle artikli alusel abi ka fossiilkütuste, sealhulgas maagaasi jõul töötavate energiaseadmete paigaldamiseks.

---

⁵ Ettevõtte poolt liidu kehtivate keskkonnanormatiivide täitmist kinnitab Keskkonnaameti väljastatav keskkonnaluba. Keskkonnaluba on luba, millega antakse õigus kasutada loodusressursse (nt vesi, maavarad), viia keskkonda saasteaineid (nt heitgaase) ja jäätmeid ning arendada seaduses sätestatud juhtudel majandustegevusi. Suure keskkonnanõuuga tööstuslikele tegevustele väljastatakse komplekslubasid selleks, et ennetada ja vähendada kaasnevaid keskkonnamõjusid. Kompleksloa eesmärk on tagada vee, õhu ja pinnase kaitse ning vähendada saastatuse kandumiste ühest keskkonnanormatiivist teise. Kompleksloa omajal on kohustus kasutada parimat võimalikku tehnikat ja järgida heite piirväärtusi. Kompleksluba asendab keskkonnaluba.

Abikõlblikud on täiendavad investeeringukulud, mis on vajalikud suurema energiatõhususe saavutamiseks. Analoogiliselt artiklis 36 kasutatava abikõlblike kulude määramise meetodiga arvestatakse ka artikli 38 lõike 3 kohaselt abikõlblike kuludid järgmiselt:

1) kui suurema energiatõhususe saavutamiseks tehtava investeeringu kuludid saab investeeringu kogukuludes selgelt tuvastada eraldiseisva investeeringuna, mille ainus eesmärk on parandada energiatõhusust ja mille puhul ei ole olemas vähem energiatõhusat alternatiivi, on abikõlblikud kõnealused energiatõhususe suurendamisega seonduvad kulud. Näiteks kui ettevõtte paigaldab spetsiaalsed heitsoojuse ärakasutamise seadmed, on tegemist täielikult energiatõhususe suurendamisele suunatud lisakomponendiga ning selline investeering on abikõlblik täies ulatuses.

2) kõigil muudel juhtudel määratletakse energiatõhususe suurendamiseks tehtava investeeringu kulud, viidates sarnasele, kuid vähem energiatõhusale investeeringule, mida oleks olnud võimalik teha ilma abita. Mõlema investeeringu kulude vahe moodustab energiatõhususe suurendamisega seotud abikõlblikud kulud. Alternatiivne stsenaarium, mille toetuse taotleja koos selle maksumust tõendavate dokumentidega toetuse taotlemisel esitab, peab vastama võrreldava tootmisvõimsuse ja elueaga investeeringule, mis on kooskõlas kehtivate liidu normatiividega, samuti peab see olema usutav, võttes arvesse õiguslikke nõudeid ja turutingimusi. Artikli 38 lõike 8 kohaselt võib erandina abikõlblikud kulud ka muudel juhtudel ilma alternatiivse stsenaariumi määratlemiseta kindlaks määrata, kuid siis väheneb kohaldatava abi maksimaalne määr 50 % võrra (toetuse taotleja teavitab erandi kasutamise soovist taotluse esitamisel).

ÜGEMi artikkel 38a sätestab tingimused hoonete energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abile. Artikli 38a lõike 4 kohaselt ei kohaldata artiklit 38a koostootmiseks ja kaugkütteks ja/või -jahutuseks antava abi suhtes. Artikli 38a lõike 5 kohaselt on abikõlblikud investeeringu kogukulud. Kulud, mis ei ole otseselt seotud hoone suurema energiatõhususe saavutamise, ei ole abikõlblikud. Artikli 38a lõige 6 sätestab suurema energiatõhususe saavutamiseks investeeringuabi andmisel primaarenergia nõudluse languse osas minimaalsed võimalikud sihttasemed. Käesoleva määruse eelnõu puhul lähtutakse nõudest, et hoone energiatõhususe parandamine peab kaasa tooma vähemalt 20 %-lise primaarenergia nõudluse languse võrreldes olukorraga enne olemasolevate hoonete renoveerimise investeeringut. Primaarenergia on sama määruse artikli 2 punkti 103a kohaselt taastuvatest ja mittetaastuvatest energiaallikatest toodetud energia, mida ei ole muundatud ega transformeeritud. Artikli 38a lõike 7 kohaselt võib hoone energiatõhususe parandamiseks anda abi teatud seadmetega kombineeritult. Käesoleva määruse eelnõu puhul on hoone energiatõhususe parandamiseks antav investeeringuabi võimalik kombineerida 1) selliste integreeritud kohapealsete seadmete paigaldamisega, mis toodavad taastuvatest energiaallikatest elektrit, kütet või jahutust, sealhulgas, kuid mitte ainult päikesepaneelid ja soojuspumbad; 2) kohapealse taastuvenienergia seadmetiku toodetud energia salvestamiseks kasutatava varustuse paigaldamisega (salvestamiseks kasutatav varustus peab sel juhul igal aastal vähemalt 75 % oma energiast saama otse ühendatud taastuvenienergia tootmise käitisest); 3) seadmete paigaldamiseks hoones digitehnoloogia kasutuselevõtuks, eelkõige hoone nutivalmiduse suurendamiseks, sealhulgas passiivne sisejuhtmestik või andmevõrkude struktureeritud kaablid ja lairibataristu lisaosa, mis paikneb krundil, mille juurde hoone kuulub, välja arvatud andmevõrkude juhtmed või kaablid väljaspool krunti. Kombineeritud investeeringute puhul loetakse abikõlblikuks hoonetes ja seadmetesse tehtavate investeeringute kogukulu. Artikli 38a lõike 9 kohaselt antakse abi ka hoonesiseste kütte- või jahutusseadmete energiatõhususe parandamiseks. Artikli 38a lõike 10 kohaselt ei anta selle artikli alusel abi fossiilkütuste, sealhulgas maagaasi jõul töötavate energiaseadmete paigaldamiseks.

ÜGEMi artikli 41 lõike 1 alusel saab anda investeeringuabi taastuvalikatest toodetud energia edendamiseks või lõike 1a alusel energia salvestamiseks. Energia salvestamiseks saab investeeringuabi anda vaid juhul, kui tegemist on taastuvenienergia edendamise ja elektri salvestamise kombineeritud investeeringuga (kohapealne salvestamine), kus mõlemad elemendid on ühe investeeringu komponendid või kus salvestusüksus on ühendatud olemasoleva taastuvenienergia tootmise käitisega. Lisaks peab sellisel juhul salvestuskomponent igal aastal vähemalt 75 % oma energiast saama otse ühendatud taastuvenienergia tootmise käitisest. Artikli 41

lõike 5 kohaselt võib investeeringuteks ettenähtud abi anda ainult seoses uute või uuendatud tootmisvõimsustega ning lõike 6 kohaselt on abikõlblikud kulud kõik täiendavad investeeringukulud, mis on vajalikud selleks, et edendada energia tootmist taastuvatest energiaallikatest.

ÜGEMi artikli 47, mis sätestab tingimused ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antavateks investeeringuteks ettenähtud abile. Artikli 47 lõike 2 punkti a alusel saab anda investeeringuabi toodanguühiku tootmiseks vajalike sisendite koguse vähendamise (v.a energia ja tööjõud) või esmaste sisendite asendamise teiste sisenditega, punkti b alusel jäätmetekke vältimise ja tekitatud jäätmete ärakasutamise ning punkti c alusel tekitatud kõrvalsaaduste ärakasutamise. Artikli 47 lõike 3 kohaselt ei anta abi jäätmetest energia tootmiseks. Artikli 47 lõige 6 sätestab, et abi ei saa kogu liidus juba kasumlikuks juurdunud kaubandustavaks saanud investeeringud, mis on seotud tehnoloogiaga. Nimetatud nõudele vastavuse kohta peab toetuse taotleja esitama taotluses (toetatava tegevuse kirjelduses) põhjendatud selgituse, tõendades kasutatava tehnoloogia erinevust Euroopa Liidus kasumlikuks juurdunud kaubandustavast. Artikkel 47 lõige 7 sätestab abikõlblike kulude kindlaks määramise sarnase metoodika kohaselt, mida kasutatakse ka artiklite 36 ja 38 puhul. Kui investeering seisneb juba olemasolevasse rajatisse lisakomponendi paigaldamises, mille puhul ei ole olemas vähem keskkonnasõbralikku ekvivalenti, või kui toetuse taotleja suudab tõestada, et abi mittesaamise korral investeeringut ei tehta, siis on abikõlblikud kulud investeeringu kogukulud. Muudel juhtudel määratletakse abikõlblikud kulud tehtava investeeringu kogukulude ja alternatiivse vähem keskkonnasõbraliku investeeringu kulude vahena. Sellistel muudel juhtudel aga ei ole erinevalt artiklites 36 ja 38 sätestatud võimalik kasutada erandit jätta abikõlblike kulude kindlaks määramisel alternatiivne stsenaarium määratlemata (mille puhul väheneks kohaldatava abi maksimaalne määr 50 % võrra).

Eelnõu § 3 lõikes 3 sätestatakse grupierandiga hõlmatud riigiabina toetuse andmise kõrval alternatiivse võimalusena toetuse andmine vähese tähtsusega abina komisjoni määruse (EL) 2023/2831⁶ tähenduses. Toetuse taotleja saab toetust taotleda vähese tähtsusega abina juhul, kui vähese tähtsusega abi maht (ühele ettevõtjale antud toetuse suurus koos toetuse andmisele vahetult eelnenud kolme aasta pikkuse perioodi jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga saab olla mitte rohkem kui 300 000 eurot) pole ületatud. Juhul, kui see maht on ületatud, saab toetust anda riigiabina ÜGEMi artiklite 14, 36, 38, 38a, 41 või 47 alusel, kui taotlus vastab vastavas artiklis sätestatud tingimustele.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse toetatavad tegevused ehk tegevused, mille kohta toetust antakse.

Toetust antakse toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajaliku sellise ehitise ehitamiseks või seadme soetamiseks, mis aitavad tõsta toiduainetööstuse ettevõtete majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning aitavad kaasa keskkonna- ja kliimapolitiika eesmärkide saavutamisele.

Toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks loetakse seda, kui ettevõttes toimub ELTL-i I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmatud toodete töötlemine.

ÜGEMi artikli 2 punktis 11 sätestatu kohaselt on põllumajandustooted nimetatud määruse tähenduses ELTL-i I lisas loetletud tooted, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1 21), I lisas loetletud kalandus- ja vesiviljelustooted.

---

⁶ Komisjoni määruse (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023).

ÜGEMi artikli 2 punkti 10 kohaselt on põllumajandustoodete töötlemine põllumajandustoodete mis tahes töötlemine, mille saadus on samuti põllumajandustoodete, välja arvatud põllumajandusettevõttes toimuv selline tegevus, mis on vajalik loomse või taimse saaduse esmamüügiks ettevalmistamiseks. Sama määruse artikli 2 punkt 9 sätestab, et põllumajandustoodete esmatootmine on ELTL-i I lisas loetletud põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmine ilma täiendava töötlemiseta kõnealuste toodete olemust muutmata.

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 1 sätestatakse, et toetust antakse keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmiseks vajaliku hoone või rajatise (edaspidi *ehitis*) ehitamiseks ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras (edaspidi *ehitamine*) või seadme soetamiseks. See tähendab, et see ehitis või seade peab aitama kaasa toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemisega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vähendamisele.

Toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemisega kaasneb ümbritsevale keskkonnale paratamatult märkimisväärne negatiivne mõju mitmesuguste heidete näol. Tööstusheited on tööstusheite seaduse kohaselt välisõhku, vette või pinnasesse otseselt või kaudselt väljutatavad ained, vibratsioon, soojus või müra. Heite kaudsel väljutamisel läbib see enne keskkonda jõudmist mingi vaheetapi, näiteks kui heide läbib enne keskkonda jõudmist tootmisüksuse välise puhastusseadme ning jõuab keskkonda vähemohtlikul kujul.

Tööstusheited panustavad maailma üldisesse keskkonnaseisundi halvenemisse ja kliimamuutustesse, ohustades planeedi jätkusuutlikku toimimist ja järgnevate põlvkondade heaolu. Keskkonnaseisundi halvenemise ja kliimamuutuste pidurdamiseks on viimastel aastatel nii rahvusvahelisel, ELi kui ka riikide tasandil tehtud olulisi jõupingutusi, püstitades konkreetseid eesmärgi ning kehtestades strateegiadokumente, arengukavasid, õigusakte, jne. ELi tasandil algatas Euroopa Komisjon 2019. aastal strateegilise dokumendina Euroopa roheline kokkulepe⁷, mille eesmärgiks on 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamine. Euroopa kliimamääruse⁸ kohaselt peavad ELi liikmesriigid vähendama kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55% (võrreldes 1990. aastaga). Eesti tasandil adresseerivad keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmist mitmed riiklikud strateegiad ja arengukavad, näiteks strateegia „Eesti 2035“⁹, „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“¹⁰ ja „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030“¹¹.

Käesoleva tegevuse raames toetatakse investeeringuid, mis aitavad kaasa eelpooltoodud ELi ja Eesti tasandi dokumentides sätestatud keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisele. Tegemist on investeeringutega, mis aitavad vähendada toiduainetööstuse negatiivset mõju keskkonnale ja kliimale (edaspidi *roheinvesteeringud*). Eelkõige hõlmavad roheinvesteeringud järgmisi tegevusi: 1) Reoveepuhastussüsteemi rajamise või rekonstrueerimisega seotud investeeringud – sellisteks investeeringuteks on näiteks: reoveepuhasti ehitamine või rekonstrueerimine ja seadmete soetamine reovee puhastamiseks, reovee tekke vähendamiseks, reovee korduvkäitluseks (nt membraanfiltratsiooni seadmed heitvee taaskasutamiseks töötlemisettevõttes protsessiveena); bioloogiliste puhastusseadmete soetamine (nt pinnasfiltrid, biotiigid); reoveest ainete kogumiseks vajalike seadmete soetamine (nt membraanprotsessi seadmed mikroaasteainete eemaldamiseks

⁷ Kätesaadav Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasi veebilehelt: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1–17).

⁹ Kätesaadav Vabariigi Valitsuse veebilehelt: https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2021-06/Eesti%202035_PUHTAND%20%C3%9CLDOSA_210512_1.pdf.

¹⁰ Kätesaadav Kliimaministeeriumi veebilehelt: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2023-03/310022023003%20%281%29.pdf>.

¹¹ Kätesaadav Kliimaministeeriumi veebilehelt: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-06/Kliimamuutustega%20kohanemise%20arengukava%20aastani%202030.pdf>.

reoveest). Reoveepuhasti rajamine või rekonstrueerimine on toetatav vaid toetuse taotleja oma ettevõtte tegevuse tagajärjel tekkiva reovee puhastamiseks. Rajatav või rekonstrueeritav reoveepuhasti peab asuma töötlemisettevõttele kuuluval katastriüksusel.

2) Ventilatsioonisüsteemide uuendamisega seotud investeeringud – sellisteks investeeringuteks on näiteks: energiasäästlikute ventilatsioonilahenduste soetamine (nt soojustagastusega ventilatsioonisüsteemid); kliimajuhtimissüsteemide soetamine; õhupuhastussüsteemide soetamine, õhupuhastussüsteemi lisaseadmete (nt seadmed õhu täiendavaks puhastamiseks tervisele kahjulikest osakestest ja mikroobidest või halba lõhna eemaldavaks ionisatsiooniks) soetamine.

3) Kütte- ja jahutussüsteemide uuendamisega seotud investeeringud – sellisteks investeeringuteks on näiteks: taastuvenergiaga põhinevate küttesüsteemide ehitamine või soetamine, mis kasutavad küttena vähem CO₂-heidet tekitavaid energiaallikaid. Vähem CO₂-heidet tekitavateks energiaallikateks loetakse bio- ehk rohegaas (CBM), maagaas (CNG), vedeldatud maagaas (LNG) või vedelgaas (LPG), biometaan, taastuvtoorainel põhinev diiselkütus (HVO); keskkonnasäästlikumate ja energiatõhusamate jahutusseadmete soetamine, ökoloogiliselt säästlikke jahutusaineid kasutavate seadmete soetamine (nt külmainena ammoniaaki kasutavad seadmed); seadmete soetamine ahjude ja külmutusseadmete kasutamisest tuleneva tehnoloogilise soojuse ja külmutuse jääenergia kasutamiseks. Keskkonnasäästlikuks jahutusseadeks ei loeta freooni kasutavat seadet.

4) Uute pesu- ja desinfitseerimistehnoloogiate kasutusele võtmisega seotud investeeringud – sellisteks investeeringuteks on näiteks säästlikumate ja keskkonnasõbralikumate pesu- ja desinfitseerimisseadmete soetamine (nt täisautomaatsed pesukeskused, desinfitseerimisrobotid).

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 2 sätestatakse, et toetust antakse digitaliseerimiseks või uue tehnoloogia kasutuselevõtmiseks vajaliku seadme soetamiseks. Nimetatud tegevus aitab kaasa toiduainetööstuste tehnoloogilisele uuendamisele.

Tehnoloogia kiire areng ja uute tehnoloogiate rakendamine on muutnud töö iseloomu ning ka ettevõtetel tuleb tootmise efektiivistamiseks pidevalt leida uusi lahendusi. Üheks võimaluseks ettevõtte protsesside tõhustamiseks on digitaalsete lahenduste kasutuselevõtt. Digitaliseerimine on ettevõtte protsesside tõhustamine tehnoloogia abil kogutud andmete kasutamisega. Digitaliseerimisega saadav kasu tuleb ettevõtte tegevuse põhjalikust analüüsist, analüüsi põhjal soetatud ja rakendatud digiseadmetelt saadud andmete analüüsist ja saadud analüüsitulemustele tuginevast tegutsemisest.

Digitaliseerimisega seotud seadmed, mille soetamist toetatakse, on näiteks mitmesugused digitaalsed mõõteseadmed, andurid ja sensorid, masinnägemise seadmed, erinevad andmeanalüüsi seadmed näiteks kvaliteedikontrolliks (sealhulgas näiteks rümpade tailihasisalduse määramise seadmed), materjalikulu arvestamiseks, toidu jälgitavuse parendamiseks, jms. Seadmetega võib kaasnedas asjakohane rakendustarkvara või tarkvaralitsents.

Uuteks tehnoloogiateks käesoleva määruse tähenduses loetakse tehnoloogiaid, mis adresseerivad ühiskonna ootusi ja arenguid toidu ja tervise ning toidu raiskamise ja jäätmete osas. Tegemist on uuenduslike tehnoloogiatega toidu tootmisprotsessis tooraine efektiivsemaks ärakasutamiseks või keskkonda vähem mõjutava tooraine või pakendi kasutuselevõtuks. Uuteks tehnoloogiateks on näiteks kõrvalsaaduste ja jäätmete täielikule ärakasutamisele, toidu raiskamise vähendamisele, uuenduslike valgutoodete, sh taimsete valgutoodete, kasutuselevõtmisele ning innovaatiliste ja keskkonda vähem saastavate pakendite kasutamisele suunatud tehnoloogiad.

Toidujäätmete ja toidukaoga kaasnevad mitmesugused negatiivsed keskkonna-, majanduslikud ja sotsiaalsed mõjud. SEI (*Stockholm Environment Institute*) Tallinna poolt 2021. aastal tehtud uuringu¹² kohaselt tekib Eestis aastas ligikaudu 167 000t toidujäätmeid, millest 19% tekib

¹² Kättesaadav Kliimaministeeriumi veebilehelt: <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-07/Uuring%20Toiduj%C3%A4%C3%A4tmete%20ja%20toidukao%20teke%20Eesti%20toidutarneahelas%20%282021%29.pdf>.

toidutööstuses (enim ehk ligi pool toidujäätmetest tekib kodumajapidamistes). Paljude toiduainete töötusprotsessidega kaasneb aga vältimatult ka jääkide teke (nt lihatootmisel tekkivad loomsed kõrvalsaadused, mitmesugused puhastusjäädid, rapsikook, vadak, kestad), mida üldiselt inimtoiduna kasutada ei saa (neid ei arvestata seetõttu ka toidujäätmete tekkekoguse hulka). Toidujäätmetest omakorda poole moodustab toidukadu ehk inimtoiduna raisku läinud toit. Toidutööstuse osakaal toidukao tekkes on 4%-ga väikseim (enim läheb toitu raisku kodumajapidamistel 41%).

Peamised toidujäätmete ja kõrvalsaaduste tekkepõhjused on vältimatud jäägid ja tootmispraak. Peamise meetmena toidujäätmete tekke vältimiseks või vähendamiseks toob eeltoodud uuring välja tehnoloogiliste parenduste tegemise.

Pakendid on toidu transportimiseks, portsioniteks jagamiseks, mitmesuguste keemiliste, füüsikaliste ja bioloogiliste ohutegurite eest kaitseks ning ka toote kohta info esitamiseks asendamatud, kuid nende tootmise ja kasutamisega kaasneb arvestatav keskkonnamõju. Liikumist keskkonnasõbralikumate pakendite poole tõukab tagant ELi plastistrateegia, mille kohaselt peaks 2030. aastaks iga plastpakendit saama korduskasutada või ringlusse võtta¹³. Euroopa roheline kokkuleppe ühe osana ELi pakendidirektiivi 94/62/EÜ asendava uue ELi pakendimääruse kohaselt tuleb pakendamist vähendada 2030. aastaks 5%, 2035. aastaks 10% ja 2040. aastaks 15%¹⁴. Pakendi keskkonnamõjude vähendamiseks on erinevaid võimalusi alates pakendi materjali vähendamisest, uute keskkonnasõbralikumate materjalide (nt puidu biomass, ümbertöödeldud materjal, monomaterjal) kasutamisest, materjalile uute omaduste ja lisafunktsioonide andmisest kuni pakendite ringlusse võtmiseni ja taaskasutamiseni.

Uuenduslike taimsete valgutoodete tehnoloogiate kasutuselevõtt aitab kaasa üldisele taimse valgu osakaalu suurendamisele toidus ning sellega toidutootmise keskkonnamõju vähendamisele ja tervist toetavate harjumuste (suunata tarbima vähem liha ja lihatooteid ning rohkem taimse päritoluga toitu) kujundamisele. Taimsed valgud on ka loomasööda oluline osa, kuid nii Eestis kui ELis tervikuna on taimse valgurikka sööda osas puudujääk. Sordiaretuse ja agronoomiliste tingimuste muutuste mõjul on aga valgukultuuride kasvatamisvõimalused paranemas ning uued tooted ja tehnoloogiad võimaldavad impordi vähendada. Taimede kõrval saab valke eraldada veel ka putukatest või vetikatest, samuti kasutatakse valkude kultiveerimist (nt seente, bakterite baasil).

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 3 sätestatakse, et toetust antakse toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks. Nimetatud tegevused aitavad kaasa toiduainetööstuste varustuskindluse tagamisele.

Varustuskindluse tagamine toidutööstuse ettevõtte jaoks tähendab tema tegevuseks sobilike omadustega tootmissisendite (töõjõud, hooned, masinad ja seadmed, elekter, kütus, küte, side, vesi, gaas, toore, pakendid, pesuvahendid, jne) füüsilist ja majanduslikku kättesaadavust vajalikul hetkel. Kriitilisemateks tootmissisenditeks on energiaga seotud sisendid: elekter, kütus, gaas. Energia varustuskindluse tagamiseks vajalikud seadmed on näiteks generaatorid, sh konteinerigenaatorid, katkematu toite allikad ehk UPS-id, soojuspumbad, energia salvestusseadmed (akuinverterid, akupangad, juhtimisseadmed), energiasalvestusjaamad, jms. Samuti toetatakse päikeseenergiast elektri tootmiseks vajaliku ehitise ehitamist kui ka seadme

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/904, 5. juuni 2019, teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta.

¹⁴ Seletuskirja koostamise ajaks pole määrus (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse pakendeid ja pakendijäätmeid ning millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 ja direktiivi (EL) 2019/904 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/62/EÜ) veel jõustunud – novembris 2022 Euroopa Komisjoni avaldatud määruse eelnõu osas jõudsid Euroopa Parlament ja nõukogu märtsis 2024 kompromisskokkuleppele ning aprillis 2024 kiitis Euroopa Parlament eelnõu heaks. Eelnõu on kättesaadav Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasi veebilehelt aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>

soetamist, kuid üksnes juhul kui toetatavaks tegevuse osaks on salvestusseadme soetamine ning toetatava tegevuse elluviimise tulemusena tootmis- ja salvestamisvõimsus ei ületa toetuse saaja aastast omatarbimise ulatust.

Elektri tootmiseseadme, sealhulgas taastuvelektri tootmiseseadme, jaotus- või põhivõrguga liitumiseks vajalik jaotus- ja põhivõrgu ehitustööde kulu ning liitumistasu ei ole toetatav.

Varustuskindlust aitab tagada ka tootmissisendite kriitiliste varude hoidmiseks vajaliku seadme soetamine (näiteks mahutid, külmikud, jms) või ehitise ehitamine (näiteks külmakambriid ja -ruumid, puhverlaod, jms), mis on samuti toetatav.

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 4 sätestatakse, et toetust antakse töötlemiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks, kui rajatakse uus ettevõtte, kus toimub toidu töötlemine (edaspidi *uue töötlemisettevõtte rajamine*). Nimetatud tegevus aitab kaasa toiduainetööstuste tehnoloogilisele uuendamisele ja turule orienteerituse suurendamisele.

Uue töötlemisettevõtte rajamine hõlmab endas töötlemise alustamiseks kõikide vajalike ehitiste ehitamist kui ka seadmete soetamist terviklahendusena. Uue kaasaegse töötlemisettevõtte rajamisel järgitakse uuemaid standardeid ja võetakse kasutusele uuemad tehnoloogiad, mis tagab efektiivsema ja keskkonda vähem mõjutava tootmistegevuse. Toetatav on täiesti uue tervikliku töötlemisettevõtte rajamine. Juba olemasoleva töötlemisüksuse mistahes kujul laiendamine või selle baasil uue töötlemisettevõtte rajamine ei ole käesoleva määruse tähenduses täiesti uue töötlemisettevõtte rajamine ning seega ei loeta seda ka toetatavaks tegevuseks. Tervikliku töötlemisettevõtte moodustab ühel kinnistul või üksteisega külgneval kinnistul asuv funktsionaalselt ja tehniliselt seotud seadmete ja ehitiste kogum ehk terviklik töötlemisettevõtte.

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 5 sätestatakse, et toetust antakse kvaliteeti tõendava sertifikaadi saamiseks või uuendamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks. Nimetatud tegevused aitavad kaasa toiduainetööstuste turule orienteerituse suurendamisele.

Tarbijate ootustele ja eelistustele vastu tulles nõuavad üha enam jaemüügi- ja kaubandusettevõtteid toidutootjatelt toiduohutuse, kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse demonstreerimist. Usaldusväärseim võimalus seda tõestada on sõltumatu hindaja väljastatud spetsiaalse rahvusvahelise sertifikaadi omanine. Sertifikaate on erinevaid: Euroopas tuntuim standard on üldisema sisuga ISO 22000, ent olenevalt piirkonnast võivad eelistatamad olla erinevad rangemad standardid, näiteks BRC Suurbritannias, IFS Prantsuse, Saksa ja Itaalia jaemüüjate hulgas, SQF peamiselt Ameerikas.

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 6 sätestatakse, et toetust antakse automatiseerimiseks vajaliku seadme soetamiseks. Nimetatud tegevus aitab kaasa toiduainetööstuste tehnoloogilisele uuendamisele.

Toiduainetööstuse tegevusvaldkonda on traditsiooniliselt iseloomustanud suur inimtööjõukesksus. Inimtöö kasutamine võrreldes seadmega on ebaefektiivsem, inimtööga kaasnevad eksimused ja viivitused, lisaks nõuab suure hulga inimeste töötamise korraldamine eraldi ressursi. Automatiseerimise eesmärgiks on toote valmistusprotsessis vajaliku inimese rutiinse töö asendamine seadmete tööga ja tõsta sellega ettevõtte tootlikkust. Tootlikkuse tõstmisele suunatud tööstusautomaatika lahendused on näiteks täisautomaatsed koosteseadmed, tootmisliinid, robotsüsteemid, jms. Seadmetega võib kaasneda asjakohane rakendustarkvara või tarkvaralitsents. Toetatav on üksnes töötlemisprotsessiga vahetult seotud automatiseerimist võimaldavate seadmete soetamine. Näiteks ei toetata kontori, laoruumi, jms automatiseerimiseks seadme soetamist.

Eelnõu § 4 lõike 1 punktis 7 sätestatakse, et toetust antakse töötlemisega alustamiseks või töötlemisvõimsuse suurendamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks. Nimetatud tegevused aitavad kaasa toiduainetööstuste tehnoloogilisele uuendamisele ja turule orienteerituse suurendamisele. Töötlemisega alustamiseks või töötlemisvõimsuse

suurendamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks saab toetust taotleda üksnes mikro- või väikese suurusega ettevõtjatega (eelnõu § 4 lõige 4), millest tulenevalt on see toetatav tegevus fokuseeritud vaid väiksemamahulise töötlemise edendamisele. Mikro- ja väikeettevõtjate toetamine aitab kaasa tegevusvaldkondade ja tootevaliku mitmekesistamisele, väikeettevõtete loomisele ja arendamisele ning töökohtade loomise hõlbustamisele. Väiksemamahulise töötlemise alustamise toetamine aitab seega kaasa ka näiteks mahetoodete pakkumise osakaalu suurenemisele, sest olemasolevad töötlemisettevõtted enamasti ei ole väikestest mahetooraine kogustest huvitatud ning ainsaks võimaluseks mahetootjale võib osutuda oma töötlemisega alustamine.

Töötlemisega alustamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks saab toetust taotleda ka mikro- ja väikeettevõtjast toetuse taotleja, kelle põhitegevusalaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal ei ole toiduainete tootmine või joogitootmine (välja arvatud kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine), kuid kes on vähemalt kaks taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastat tegelenud ELTL-i I lisas nimetatud toodete, (välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustoodete) tootmisega ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu koos või eraldi ületas mõlemal majandusaastal 14 000 eurot (eelnõu § 9 lõige 3). Kahe majandusaasta tegutsemise nõue ning müügituluga seotud piirangud tulenevad asjaolust, et tegemist on toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike tegevuste elluviimiseks mõeldud toetusega. Kui toetuse taotlejaks on põllumajandustoodete tootja, siis tema jaoks tähendab investeringu tegemine uut tüüpi majandustegevusega alustamist, mistõttu tuleb ette näha teatud kriteeriumid tema jätkusuutlikkuse hindamiseks.

Eelnõu § 4 lõikes 2 täpsustatakse, mida loetakse selle määruse tähenduses toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks. Toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemine selle määruse tähenduses on ELTL-i I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete töötlemine.

Eelnõu § 4 lõike 3 kohaselt, kui toetust taotletakse sisendite varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks eesmärgiga päikeseenergiast elektrit toota, siis toetatava tegevuse osaks peab olema ka salvestusseadme soetamine. Kui toetatava tegevuse üheks osaks ei ole salvestusseadme soetamist, siis toetust ei anta. Sellise kombineeritud investeringu tegemisel tuleb arvestada, et toetatava tegevuse elluviimise tulemusena ei tohi ei tootmis- ega ka salvestamisvõimsus ületada toetuse saaja aastast omatarbimise ulatust.

Elektrienergia müümine elektrivõrku on lubatud eeldusel, et selle aastas müüdüd kogus ei ületa toetuse saaja poolt aastas maksimaalselt tarbitavat elektrienergia kogust. Kuna ettevõtte elektritarbimisvajadus ei pruugi olla pidev ja ühtlane ning ka elektrienergia tootmine võib olla tsükliline, siis on ajutiselt ülejääva elektrienergia müümine lubatud.

Eelnõu § 4 lõikes 4 sätestatakse, et kui toetatavaks tegevuseks on töötlemisega alustamiseks või töötlemisvõimsuse suurendamiseks vajaliku seadme soetamine või ehitise ehitamine, siis sellisel juhul antakse toetust vaid mikro- või väikese suurusega ettevõtjast toetuse taotlejale. See piirang on tingitud vajadusest suunata toetuse piiratud eelarve tingimustes rohkem vahendeid toiduainetööstuse prioriteetsemate investeerimisvajaduste (nt roheinvesteeringud, sisenditega varustuskindluse tagamiseks tehtavad investeeringud) katmiseks, jättes nõ. tavapärase tootmise suurendamise või alustamise toetamise võimaluse vaid mikro- või väikese suurusega ettevõtjatele.

Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt, kui toetust antakse ehitise ehitamiseks, peavad ehitise ja sellealune maa olema toetuse taotleja omandis või ehitisealusele maale peab olema toetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt eelnõu § 16 lõikes 3, eelkõige lõike 3 punktis 1 või 3 sätestatud sihipärase kasutamise perioodi lõpuni (vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, kui toetuse taotleja on VKE, ning vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt

viimase toetusosa maksmisest, kui toetuse taotleja on suurettevõtja, või vähemalt kolm aastat arvates liisingulepingu sõlmimisest või liisinguperioodi lõpuni olenevalt sellest, milline tähtpäev saabub kõige hiljem).

Kui ehitist ja sellealune maa on kaasomandis, siis tuleb toetuse taotlejal tagada see, et tal on õigus ja võimalus ellu viia toetatav tegevus ning seda sihtotstarbeliselt kasutada vähemalt eelnõu § 16 lõikes 3 sätestatud sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Asjaõigusseaduse § 71 lõike 4 alusel on kaasomanikul ühise asja suhtes kolmandate isikute ees kõik omaniku õigused. Kui toetuse taotleja ei saa kaasomanike kokkuleppe või selle muutmise tõttu toetatavat tegevust ellu viia ega seda sihtotstarbeliselt kasutada vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni, siis tuleb toetus tagasi nõuda.

Eespool nimetatud nõudega tagatakse, et toetuse taotlejal on õiguslik alus ehitist sihtotstarbeliselt kasutada vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) kontrollib nimetatud nõude täitmist kinnistusraamatust.

Eelnõu § 4 lõike 6 kohaselt kui toetust taotletakse seadme soetamiseks, mis paigaldatakse ehitisse või mida kasutatakse ehitises, siis peab see ehitist olema toetuse taotleja otseses valduses asjaõiguslikul, omandiõiguse, hoonestusõiguse või kasutusvalduse alusel vähemalt eelnõu § 16 lõikes 3 sätestatud sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Sellega tagatakse, et toetuse taotlejal on õigus ja võimalus toetatavat tegevust viia ellu ning kasutada seda sihtotstarbeliselt teatud ajavahemiku jooksul.

Eelnõu § 4 lõike 7 kohaselt ei või toetuse taotleja toetatava tegevuse tegemist alustada varem ja sellega seotud siduvaid kohustusi ei või olla võetud varem ning toetatava tegevuse tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui toetuse taotluse esitamise päevale järgneval päeval. Siduvate kohustuste all on mõeldud, et toetuse taotlejal ei ole enne taotluse esitamist võetud toetatava tegevuse osas siduvaid lepingulisi kohustusi, sest see on vastuolus toetuse ergutava mõju põhimõttega. ÜGEMi artikli 6 lõige 2 kohaselt loetakse abil olevat ergutav mõju, kui abisaaja on asjaomasele liikmesriigile esitanud kirjaliku abitaotluse enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist. Tööde alustamine on defineeritud sama määruse artikli 2 punktis 23 järgmiselt: kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamine või esimene õiguslikult siduv kohustus tellida seadmeid või muu kohustus, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, mis on varajasem. Tööde alustamiseks ei peeta maa soetamist ja ettevalmistustöid.

Siinkohal tuleb märkida, et kui toetuse taotleja alustab kavandatava investeeringu tegemist taotluse esitamise päevale järgneval päeval, siis kõik kulutused, mida ta teeb, on tema enda vastutusel, sest *PRIA* ei ole selleks ajaks taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust veel teinud. Samuti tuleb silmas pidada, et toetatava tegevuse elluviimine on suunatud toetuse eesmärkide ja tulemuste saavutamisele. Toetust ei anta lihtsalt näiteks mingi abstraktse ehitise või selle osa (katuse, seina või muu sellise asja) püstitamiseks, vaid toetatava tegevuse elluviimise tulemusena peab saama ehitist (ehitatud hoone kogu selle toimimiseks vajalikuga) sihipäraselt kasutada (funktsionaalselt koos toimiv tervik) ning seeläbi saavutada ka toetuse andmise eesmärgid.

Kuna investeering on tervik, tekivad selle elluviimisel ka kulud, mida erinevatel põhjustel ei saa käsitleda abikõlblike kuludena. Kui sellise tegevuse kulud, mida ei hüvitata toetuse abil, on investeeringu eesmärgi realiseerumise seisukohalt vajalikud, peab toetuse taotleja viima need tegevused ellu enda kulul, kuid see ei tähenda, et tegemist on investeeringuväliste tegevustega. Kui selliseid tegevusi ei tehta, siis ei ole investeeringut võimalik ka lõplikult ellu viia ja toetuse eesmärgi saavutada. Seega, kas mingi tegevus on investeeringu osa, ei sõltu sellest, kas selle tegevuse kulud hüvitatakse toetusega või mitte.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetuse vorm, määr ja suurus.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 83 lõike 1 punkti a kohaselt tegelikult tekkinud abikõlblike kulude hüvitamisena. See tähendab, et toetust makstakse kuludokumentide alusel.

Eelnõu § 5 lõikes 2 sätestatakse toetuse määrad tulenevalt riigiabi alustest, toetuse taotleja suuruselt ja ÜGEMis toetatava tegevuse osas sätestatud nõuetest. Strateegiakava kohaselt on maksimaalseks toetuse määraks kuni 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 73 lõike 4 kohaselt kehtestavad liikmesriigid toetusele ühe või mitu ülemmäära, mis ei ületa 65% rahastamiskõlblikest kuludest. Eestis otsustati strateegiakava ettevalmistamisel Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (strateegiakava ettevalmistamise ajal Maaeluministeerium) juhtimisel põllumajandustoodete ja toidutootmise valdkonna esindusorganisatsioonide ning teiste partneritega toimunud arutelude põhjal sätestada maksimaalseks toetuse määraks kuni 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Maksimaalne toetuse määr toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest küündib küll kuni 50%-ni, kuid asjakohastest riigiabi reeglitest tulenevate piirangute tõttu jäävad osade toetatavate tegevuste puhul tegelikult maksimaalsed toetuse määrad sellest madalamaks. Kui toetust antakse regionaalabina ÜGEMi artikli 14 alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 15%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 25% ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 35% abikõlbliku kulu maksumusest. Kui toetust antakse keskkonnakaitseks antava abina ÜGEMi artikli 36 alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 45%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 50% ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest. Kui toetust antakse energiatõhususeks antava abina ÜGEMi artikli 38 alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 35%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 45 protsenti ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest. Kui toetust antakse hoonete energiatõhususeks antava abina ÜGEMi artikli 38a alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 30%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 40% ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest. Kui toetust antakse taastuvallikatest energia tootmiseks antava abina ÜGEMi artikli 41 alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 30%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 40% ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest. Kui toetust antakse jäätmetekke vältimiseks või tekitatud jäätmete ja kõrvalsaaduste ärakasutamiseks antava abina ÜGEMi artikli 47 alusel, on toetuse määr suurettevõtjale kuni 45%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 50% ja mikro- või väikeettevõtjale kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest.

Kui toetust antakse vähese tähtsusega abina, on maksimaalne toetuse määr kõigile toetuse taotlejatele olenemata nende suuruselt kuni 50% abikõlbliku kulu maksumusest.

Eelnõu § 5 lõikes 3 sätestatakse toetuse minimaalseks määraks 15% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Minimaalse võimaliku toetuse määra sätestamise eesmärk on tagada, et toetuse andmisel kaasneks ettevõtjatele ergutav mõju. Kui toetus moodustab toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest vähem kui 15%, siis puudub toetusel ergutav mõju ja toetuse taotlejal on tõenäoliselt võimalik viia kavandatavad tegevused ellu ka ilma toetuseta.

Eelnõu § 5 lõike 4 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta kogu strateegiakava programmiperioodil (2023–2027) kokku 3 500 000 eurot.

Eelnõu § 5 lõikes 5 sätestatakse, et ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad või konkurentsiseaduse (edaspidi *KonkS*) § 2 lõike 4 tähenduses valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad loetakse üheks taotlejaks ning nad ei saa kokku taotleda toetust rohkem kui 3 500 000 eurot strateegiakava perioodil. Näiteks kui kontserni A (emaettevõtja) kuuluvad ettevõtjad B (tütarettevõtja) ja C (tütarettevõtja). Ettevõtja A (emaettevõtja) ja ettevõtja B (tütarettevõtja) soovivad nimetatud toetust taotleda. Ettevõtja A ja ettevõtja B mõlemad taotlevad toetust 2

000 000 eurot. Kui ettevõtjale A määrati juba toetust 2 000 000 euro ulatuses, siis ettevõtjale B saab maksimaalselt määrata toetust 1 500 000 euro ulatuses, sest nad loetakse üheks ettevõtjaks. Kui näiteks ühte kontserni kuuluv üks ettevõtja taotleb toetust 1 750 000 euro ulatuses ja samasse kontserni kuuluv teine ettevõtja taotleb samuti 1 750 000 eurot, siis täidavad nad maksimaalse 3 500 000 euro suuruse toetuse nõude, sest selle määruse tähenduses loetakse nad üheks ettevõtjaks, kellele kohaldub maksimaalne 3 500 000 euro suurune toetus.

Ühte kontserni kuuluvate ettevõtjate osas kohaldatakse äriseadustiku (ÄS) § 6, mille kohaselt, kui üks äriühing on teises äriühingus osanik või aktsionär ning omab seal häälteenamust, nimetatakse osalevat ühingut emaettevõtjaks ja ühingut, kus ta osaleb, tütarettevõtjaks. Emaettevõtja tütarettevõtjaks on ka ühing, kus häälteenamus on teisel tütarettevõtjal või tütarettevõtjatel üksinda või koos emaettevõtjaga. Tütarettevõtjaks on ka ühing, kus teine ühing (emaettevõtja) omab selle osaniku või aktsionärina lepingu alusel või ilma selleta valitsevat mõju. Emaettevõtja koos tütarettevõtjatega moodustab kontserni. Kontsern ei ole piiratud Eesti Vabariigi territooriumiga.

KonkS § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju omavad ettevõtjateks on ettevõtjad, kellest üks omab teise suhtes KonkS § 2 lõike 4 mõistest valitsevat mõju. KonkS § 2 lõike 4 kohaselt on valitsev mõju võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Eelnõu § 5 lõige 6 sätestab tingimuse, millele vähese tähtsusega abi saajad peavad vastama. Vähese tähtsusega abi puhul ei tohi ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada vähese tähtsusega abi ülemmäära 300 000 eurot. Kui toetuse taotleja vähese tähtsusega abi maht on ületatud, ei ole võimalik komisjoni vähese tähtsusega abi määrust (EL) 2023/2831 kohaldada.

Eelnõu § 5 lõige 7 sätestab, et vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 2 lõike 2 kohaselt:

- a) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
- b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
- c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Eelnõu § 5 lõige 8 sätestab, et toetuse andmisel võetakse arvesse ÜGEMi artiklis 8 ja komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artiklis 5 sätestatud riigiabi kumuleerimisreegleid.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse, millised kulud on abikõlblikud ja millised kulud ei ole abikõlblikud.

Eelnõu § 6 lõikes 1 sätestatakse, et abikõlblikud on toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on tehtud sihtotstarbeliselt, mõistlikult ja majanduslikult soodsaimal viisil, on tehtud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikliga 73 ning on vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks. See tähendab, et kulud, mille kohta toetust taotletakse, peavad olema majanduslikult otstarbekad ja vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks. Samuti ei tohi kavandatavad ning tehtavad kulud olla põhjendamatult kõrged võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga. Nimetatud nõude eesmärgiks on tagada kasutatava toetusraha otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse, et kui toetust taotletakse ehitise ehitamiseks, siis on abikõlblikeks kuludeks ehitise püstitamise, rajamise, paigaldamise, laiendamise ja rekonstrueerimise kulu. Samuti loetakse ehitise ehitamise puhul abikõlblike kulude hulka ka ehitusseadustiku alusel tehtava omanikujärelevalve kulud, kuid üksnes selle hoone või rajatise puhul, mille ehitamiseks toetust taotletakse.

Ehitis on ehitusseadustiku § 3 lõike 3 kohaselt hoone või rajatis. Hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitis. Rajatis on ehitis, mis ei ole hoone. Ehitusseadustiku § 4 lõikes 4 sätestatakse, et ehitise lammutamine on ehitamine, mille käigus ehitis eemaldatakse või likvideeritakse osaliselt või täielikult. Kui lammutamise eesmärk on ehitada lammutatud ehitise asukohale sellega olemuslikult sarnane ehitis, võib seda käsitleda ehitise ümberehitamisena ehk taastamisena. Kui lammutamise eesmärk on ehitada lammutatud ehitise asukohale olemuslikult uus ehitis, on tegemist ühe ehitise lammutamise ja teise ehitise ehitamisega, see tähendab püstitamise või rajamisega. Ehitis on olemuslikult sarnane, kui selle kasutusotstarve, arhitektuuriline lahendus ja maht ei muutu. See tähendab, et kui ehitis lammutatakse ja selle asemele ehitatakse ehitis ehk olemasolev ehitis taastatakse või rajatakse uus ehitis või püstitatakse uus ehitis, siis on see toetatav tegevus, kuid üksnes lammutamiseks toetust taotleda ei saa. Ehitise parendamine ei ole samuti abikõplik.

Ehitamine hõlmab ehitise ehitamist koos selle oluliste osadega. Ehitise olulised osad on tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 55 lõike 1 kohaselt asjad, millest see ehitis on ehitatud või mis on sellega püsivalt ühendatud ja mida ei saa eraldada ehitist või eraldatavat asja oluliselt kahjustamata. See tähendab, et ehitise olulised osad on asjad, milleta hoonet ei saaks tavaarusaama kohaselt käsitada valmisolevana ehk terviklikuna.

Ehitise omanikujärelevalvet on täpsemalt selgitatud ehitusseadustiku §-s 20. Omanikujärelevalve on oluline, sest ehitis peab olema projekteeritud ja ehitatud hea ehitustava ning ehitamist ja ehitusprojekti käsitlevate õigusaktide kohaselt ega või tekitada ohtu inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale.

Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt, kui toetust taotletakse seadme soetamiseks, siis loetakse abikõlblike kulude hulka seadme soetamise, selle kohaletoometamise, paigaldamise, seadistamise või müüja poolt selle kasutamise väljaõppe kulu, näiteks kui seadme eripära tõttu saab seda paigaldada üksnes seadme müüja või kvalifitseeritud spetsialist. Kui seadme kasutamine eeldab selle müüja või paigaldaja poolset esialgset väljaõpet, sealhulgas tutvustust, siis ka need kulud on abikõplikud. Lisaks loetakse abikõlblike kulude hulka soetatava seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme soetamise ja selle paigaldamise või seadistamise kulu.

Eelnõu § 6 lõike 4 kohaselt, kui toetust taotletakse kasutatud seadme soetamiseks, siis loetakse see abikõplikuks kuluks juhul, kui seade on toodetud vähem kui viis aastat tagasi, selle soetamiseks ei ole kasutatud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi ning nimetatud seadme hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse seadme hinnast madalam. Kasutatud seadme soetamise kulu loetakse abikõplikuks kuluks kõikide toetuse taotlejate puhul taotleja suurusest olenemata üksnes juhul, kui toetatavaks tegevuseks on toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme soetamine või kvaliteeti tõendava sertifikaadi saamiseks või uuendamiseks vajaliku seadme soetamine. Ülejäänud toetatavate tegevuste puhul toetatakse kasutatud seadme soetamist vaid juhul, kui toetuse taotlejaks on mikro- või väikeettevõtjast taotleja.

Kasutatud seadme soetamise võimaldamisega vähendatakse nõudlust uue seadme järele, mis omakorda vähendab näiteks seadme tootmiseks vajaminevat energiakasutust, heitkoguseid ja tootmise jäätme hulka. Kasutatud seadmel on võrreldes uue samaväärsega madalam hind, mis võimaldab toetuse taotlejal seadet soetada ka olukorras, kus uue samaväärse seadme soetamine ei oleks toetuse taotlejale jõukohane. Kasutatud seadmete puhul kontrollitakse üldjuhul seadme

vanust tootja tehnilise passi andmete, ostu-müügilepingute, tootja poolt väljaantud garantiidokumentide, müüja kinnituste jms dokumentatsiooni kaasabil.

Eelnõu § 6 lõike 5 kohaselt on abikõlblik ka toetuse abil elluviidava tegevuse ja strateegiakavaga seotud tähistamiseks kasutatava sümboli ja teavitustegevuse kulu ehk EAFRD fondi vahenditest objektide tähistamise maksumus loetakse abikõlblike kulude hulka. Toetuse saajal on kohustus näidata avalikkusele, et tegemist on EAFRD toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboleid ja teavitustegevusi. Millised sümboleid ja millisel moel tuleb kasutada ja milliseid teavitustegevusi teha, on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/129¹⁵ II ja III lisas.

Eelnõu § 6 lõikes 6 on selgitatud, millised kulud ei ole abikõlblikud.

Näiteks on mitteabikõlblikud maa ja olemasoleva ehitise soetamiseks tehtavad kulutused, käibemaks (kui see on käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav), riigilõiv, trahv, finantskaristus ja vaide ning kohtumenetluse korral menetluskulud; mitmesugused tegevus- ja üldkulud, näiteks remondi-, rendi-, üüri-, side-, reklaami- ja koolituskulu, samuti kulutused õigusteenusele või raamatupidamisteenusele või muud kulud, mis ei ole toetava tegevuse elluviimisega otseselt seotud kulud. Abikõlblik ei ole ka toetuse taotlemiseks ettevalmistava töö tegemiseks tehtud kulu. Toetuse taotlemiseks ettevalmistavateks töödeks on näiteks projekteerimistööd ja projekteerimiseks vajalikud ehitusgeoloogilised ja -geodeetilised uurimistööd, keskkonnamõju hindamine, sh keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses sätestatud juhtudel keskkonnamõju hindamine, auditi või eksperdihinnangu tellimine, äriplaani koostamine, turu-uuringu teostamine, jne.

Mitteabikõlblik kulu on ka tasu toetuse taotleja enda ja tema töötaja tehtud töö eest. Kui erinevad veo- või sõidukulud ei ole seotud seadme veo, paigaldamisega või seadistamisega, siis ei ole need kulud ka abikõlblikud. Eesmärk on vältida olukordi, kus soetatava seadme veokulusid niioelda peidetakse seadme hinna sisse.

Maa soetamiseks tehtud kulutused on käesoleva toetuse puhul samuti mitteabikõlblikud. Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse 2021/2115 artikli 73 lõike 3 järgi on mitteabikõlblike kulude nimekirjas maa soetamine summas, mis ületab 10 % asjaomase tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, välja arvatud maa soetamine keskkonnakaitseks. Maa soetamist summas kuni 10% asjaomase tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest võimaldatakse toiduainetööstuse ettevõtetele läbi finantsintrumendi (strateegiakava sekkumise liigi „Investeeringud“ sekkumine 2.3 „Toidutööstuste materiaalsed ja immateriaalsed tootlikud investeeringud (FI)“).

Ehitise toimimiseks vajalike kommunikatsioonidega (eelkõige elektri-, veevarustus- või kanalisatsioonivõrguga) liitumisega või liitumispunkti ümberehitamisega seotud kulu on mitteabikõlblik põhjusel, et toetuse andmise eesmärgiks on töötlemisettevõtte enda vajaduste tagamiseks tingimuste loomise toetamine ettevõttes kohapeal, mitte kommunikatsioonide rajamise toetamine laiemalt.

Vastavalt sellele, millise riigiabi aluse kohaselt toetust antakse, võib mitteabikõlblike kulude loetelu olla laiem. Näiteks ei tohi riigiabi andmisega seonduvalt ÜGEMi artiklite 36, 38, 38a alusel abi anda, kui investeeringud tehakse selleks, et viia ettevõtja tegevus kooskõlla liidu kehtivate normatiividega. Seetõttu on kõik sellised investeeringud mitteabikõlblikud.

Topeltrahastamise vältimiseks on mitteabikõlblik kulu, mille kohta on toetuse taotleja juba saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või muud

---

¹⁵ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/129, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 kohaseid õliseemnete, puuvilla ja veinivalmistamise kõrvalsaadustega seotud sekkumisviise ning liidu toetuse ja ÜPP strateegiakavadega seotud teavitamis-, avalikustamis- ja nähtavusnõudeid käsitlevad normid (ELT L 20, 31.01.2022, lk 197–205).

tagastamatut riigiabi. Eelkõige on siinkohal mõeldud teisi strateegiakava alusel antavaid toetusi või struktuurifondide vahenditest saadud abi ja toetusi. Eriti tähelepanelik tuleb olla toetuste osas, milles sätestatud toetatavate tegevuste osas esineb käesolevas määruses sätestatud toetatavate tegevustega kattuvusi. Näiteks on toiduainetööstuse tegevusvaldkonna ettevõtjatel võimalik kliimaministri 21. märtsi 2024. a määruse nr 24 „Ettevõtete ressursitõhususe investeeringute toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ alusel taotleda toetust seadmete soetamiseks või väljavahetamiseks uuenduslike ja ressursi säästvamate vastu või seadmete soetamiseks oma tootmisjääkide kasutamiseks, mis vähendab esmase ja suurendab teise toorme kasutamist tootmisprotsessis. Samuti on majandus- ja infotehnoloogiaministri 30. mai 2023. a määruse nr 30 „Ettevõtja varustuskindluse toetuse tingimused ja kord“ alusel võimalik taotleda toetust üleminekuks taastuenergia allikale või salvestusseadme soetamiseks ning majandus- ja infotehnoloogiaministri 31. jaanuari 2024. a määruse nr 5 „Ettevõtte arenguprogrammi toetus“ aluse taotleda toetust kõrge lisandväärtusega uue või täiustatud toote valmistamiseks, uue või kõrge lisandväärtusega teenuse pakkumiseks vajalike masinate ja seadmete ning immateriaalse vara soetamiseks.

Eelnõu §-s 7 on sätestatud nõuded kulude mõistlikkuse ja põhjendatuse väljaselgitamiseks ja tõendamiseks, mis puudutavad toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara maksumust.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse taotleja peab korraldama ostumenetluse, et välja selgitada toetatava tegevuse raames elluviidava töö või teenuse või soetatava vara mõistlik maksumus. Ostumenetlus korraldatakse olenevalt elluviidava töö või teenuse või soetatava vara maksumuse suuruselt kas üksteisest sõltumatute asjakohaste hinnapakkujate käest vähemalt kolme võrreldava hinnapakumuse küsimise kaudu või elektrooniliselt riigihangete registris.

Eelnõu § 7 lõikes 2 sätestatakse piir, mille puhul peab toetuse taotleja kavandatava töö või teenuse või soetatava vara hankimiseks võtma vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Selliseks piiriks on 20 000–60 000 eurot. Seega kui toetuse taotleja soovib toetatava tegevuse raames tellida tööd või teenust või soetada vara, mille käibemaksuta maksumus ületab 20 000 eurot, kuid jääb alla 60 000 euro, siis peab ta küsima üksteisest sõltumatute asjakohaste hinnapakkujate käest vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Sõltumatute hinnapakkujate all mõeldakse selliseid ettevõtteid või isikuid, kes ei ole omavahel seotud, st neil ei ole mingit seost üksteisega, nagu näiteks samasse kontserni kuulumine või ühine juhtimine. Toetuse taotleja ei tohi tugineda ainult ühe hinnapakumuse hinnale, vaid peab võrdlema erinevaid hinnapakumusi, et saada võimalikult õiglane hind. See tagab, et elluviidava tegevuse maksumus on mõistlik ja vastab turutingimustele. Üksteisest sõltumatute hinnapakkujate käest küsitakse vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust üksnes juhul, kui toetuse taotleja ei ole kohustatud eelnõu § 8 lõike 1 sätestatud kohaselt läbi viima ostumenetlust riigihangete registris (ostumenetlus viiakse läbi riigihangete registris, kui elluviidava töö või teenuse või soetatava vara eeldatav abikõlblik käibemaksuta maksumus on 60 000 eurot või sellest suurem). Saadud hinnapakumused peavad olema võrreldavad.

Eelnõu § 7 lõikes 3 sätestatakse, et toetuse taotleja võib küsida alla kolme hinnapakumuse, kui kolme hinnapakumuse küsimine ei ole objektiivselt võimalik. Üldjuhul on konkureerivate hinnapakumuste küsimine ja ostumenetluse korraldamine riigihangete registris vajalik, et tagada läbipaistvus, võrdne kohtlemine ja konkurents. Objektiivselt põhjendatuks loetakse näiteks olukorda, kui turul puudub asjaomase töö, teenuse või vara pakkujate paljusus (näiteks juhul, kui hinnapakumust küsitakse väga uuenduslikul tehnoloogial põhineva seadme kohta või tegemist on eritellimusel valmistatud seadmega). Küll aga peab toetuse taotleja vajadusel selgitama ja põhjendama, miks oli võimatu või ebapraktiline küsida konkureerivaid hinnapakumusi või jätta korraldamata ostumenetlus riigihangete registris.

Eelnõu § 7 lõige 4 sätestab, milliseid andmeid peab hinnapakumuse sisaldama, kui toetuse taotleja küsib lõike 2 kohaselt võrreldavad hinnapakumused. Hinnapakumuse peab sisaldama

toetuse taotleja nime, hinnapakkuja nime, registrikoodi ja kontaktandmeid, hinnapakumuse väljastamise kuupäeva ning töö, teenuse või vara üksikasjalikku kirjeldust ning käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust ning vajadusel ka tehniliste tingimuste loetelu, mis osutub tehnilisele spetsifikatsioonile.

Eelnõu § 7 lõikes 5 sätestatakse, milliseid andmeid peab sisaldama hinnapakumuse, kui toetuse taotleja taotleb toetust ehitise ehitamiseks. Kui seadmete soetamisel võib toetuse taotleja küsida hinnapakumuse vabas vormis, siis ehitise ehitamise korral on ette nähtud, millised andmed peavad toetatava tegevuse (ehitise ehitamise) hinnapakumuses kajastuma. Sellisteks andmeteks on ehitise nimetus; ehitise ehitamisregistri kood; selle katastriüksuse katastritunnus, millel ehitise paikneb või millele kavandatakse ehitise ehitada; ehitise üldkulud ja vastava kululiigi olemasolu korral ehitise ja välisrajatiste kulud, aluse- ja vundamendikulud, kandetarindite kulud, fassaadielementide kulud, katusekulud, ruumitarindite kulud, pinnakatete kulud, tehnosüsteemide kulud, ehitusplatsi korralduskulud ja ehitusplatsi üldkulud; pakkuja majandustegevuse registreerimise number.

Eelnõu § 7 lõike 6 kohaselt kui toetuse taotleja taotleb toetust ehitise ehitamiseks, koostab PRIA selleks vajaliku hinnapakumuse vormi vastavalt eelnõu § 7 lõikes 5 sätestatule ja avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu § 7 lõikes 7 sätestatakse tingimus, et kui toetuse taotleja taotleb toetust kasutatud seadme soetamiseks, peab ta olema saanud vähemalt ühe hinnapakumuse kasutatud seadme kohta ja vähemalt kaks hinnapakumust uue samaväärse seadme kohta, koos tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile.

Eelnõu § 7 lõike 8 kohaselt ei või toetuse taotleja küsida hinnapakumust endaga seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses. Need isikud, kellel on ühine majanduslik huvi või kui ühel isikul on teise isiku üle valitsev mõju, on omavahel seotud isikud. Sellisteks omavahel seotud isikuteks on näiteks abikaasad, elukaaslased või otse- või küljjoones sugulased või ühte kontserni kuuluvad äriühingud. Igal juhul käsitatakse seotud isikutena järgmisi isikuid:

- 1) abikaasad, elukaaslased või otse- või küljjoones sugulased;
- 2) ühte kontserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses;
- 3) juriidiline isik ja füüsiline isik, kellele kuulub vähemalt 10% selle juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 4) isikule kuulub koos teiste temaga seotud isikutega kokku üle 50% juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või õigusest juriidilise isiku kasumile;
- 5) juriidilised isikud, kelle aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest üle 50% kuulub ühele ja samale isikule või seotud isikutele;
- 6) isikud, kellele kuulub üle 25% ühe ja sama juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 7) juriidilised isikud, kelle juhatuse või juhatust asendava organi kõik liikmed on ühed ja samad isikud;
- 8) tööandja ja tema töötaja, töötaja abikaasa, elukaaslane või otsejoones sugulane;
- 9) isik on juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige (§ 9), juhtimis- või kontrollorgani liikme abikaasa või otsejoones sugulane.

See säte kehtib vaid kolme hinnapakumuse küsimise ostumenetluse korral. Kui ostumenetlus korraldatakse riigihangete registris, siis see säte ei kehti ehk lubatud on tööd, teenust või vara hankida endaga seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

Eelnõu § 7 lõikes 9 sätestatakse, et toetuse taotleja ei või lõikes 2 sätestatud üksteisest sõltumatute hinnapakkujate käest vähemalt kolme võrreldava hinnapakumuse küsimise nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames tellitavat tööd või teenust või soetatavat vara, mis on funktsionaalselt koos toimiv või vajalik sama eesmärgi saavutamiseks. Hankija võib jaotada hanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse nõuded riigihangete registris tehtava ostumenetluse kohta.

Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt peab toetuse taotleja toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara mõistliku maksumuse väljaselgitamiseks korraldama ostumenetluse riigihangete registris juhul, kui toetatava tegevuse prognoositav maksumus on 60 000 eurot või sellest suurem, olenemata sellest, kas toetuse taotleja on või ei ole hankekohuslane riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) mõistes.

Ostumenetluse läbiviimiseks kasutab toetuse taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHS-i tähenduses“. Ostumenetluse võib läbi viia ka peale PRIA toetuse rahuldamise otsuse tegemist, sellisel juhul esitab toetuse taotleja taotlemisel toetatava tegevuse maksumuse prognoosi. Nõude viia ostumenetlus läbi elektroonselt riigihangete registris eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsi tingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Riigihangete registris ostumenetluse korraldamine tagab läbipaistva protsessi, mis tähendab, et kõik huvitatud osapooled saavad näha, milliseid hankeid on välja kuulutatud, kes on pakkumusi teinud ja millised on pakkumuste tingimused.

Kasutusjuhendid, sh riigihangete registri kasutajajuhend toetuse saajatele, kes ei ole hankekohuslane RHS-i tähenduses, ja korduvad küsimused riigihangete registri kohta on kättesaadavad Rahandusministeeriumi veebilehel¹⁶. Kui ostumenetlus korraldatakse riigihangete registris, siis on lubatud tööd, teenust või vara hankida endaga või omavahel seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

Eelnõu § 8 lõikes 2 sätestatakse, et juhul kui toetuse taotleja korraldab ostumenetluse pärast taotluse esitamist, tuleb tal toetatava tegevuse maksumuse väljaselgitamiseks koostada selle eeldatav prognoos.

Toetuse taotlemisel on taotlejal võimalik valida, kas ostumenetlus korraldatakse enne või pärast taotluse esitamist. Kui ostumenetlust enne taotluse esitamist korraldatud ei ole, siis esitab toetuse taotleja taotlemisel toetatava tegevuse kohta selle eeldatava maksumuse prognoosi. Prognoosis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või vara pakkuva ettevõtja veebilehelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitav.

Väljamakstava toetussumma aluseks on ostumenetluse tulemusel kujunenud toetatava tegevuse hinnale vastav tehtud kulutuste tegelik hind. Väljamakstava toetussumma aluseks on seega tehtud kulude tegelikult hind ostumenetluse tulemusel saadud hinna piires, mis ei tohi omakorda olla taotletud toetuse summast suurem, millest tulenevalt peabki prognoos olema koostatud realistlikult ning tuginema tegelikele asjaoludele. Toetus makstakse välja ainult toetatava tegevuse abikõlbliku kulu hüvitamiseks.

Toetuse taotleja peab arvestama asjaoluga, et kui ta korraldab ostumenetluse enne toetuse taotluse esitamist, siis ei tohi ta toetatava tegevuse elluviimist alustada varem ning sellega seotud siduvaid kohustusi olla võetud varem, kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval, sest vastaval juhul on see vastuolus ergutava mõju põhimõttega, mida on täpsemalt selgitatud § 4 lõike 6 selgitava osa juures.

Eelnõu § 8 lõikes 3 sätestatakse, milliseid andmeid peab sisaldama prognoos ehitustööde maksumuse kohta, kui toetuse taotleja korraldab ehitustööde maksumuse väljaselgitamiseks

---

¹⁶ Riigihangete registri kasutusjuhendid

<https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused-kinnisvara/riigihangete-register/kasutusjuhendid>

ostumenetluse pärast taotluse esitamist. Ehitustööde maksumuse prognoos peab sisaldama vähemalt järgmiseid andmeid:

- 1) üldandmed ehitise kohta;
- 2) andmed ehitise põhikonstruktsiooni materjalide kohta;
- 3) ehitise maksumus, milles sisaldub välisrajatise kulu, aluse- ja vundamendikulu, kandetarindi kulu, fassaadielemendi kulu, katusekulu, ruumitarindi kulu, pinnakatte kulu, tehnosüsteemi kulu, ehitusplatsi korralduskulu ja ehitusplatsi üldkulu.

Ehitustööde maksumuse prognoosi koostamine enne ostumenetlust riigihangete registris annab esmase teabe, milliseks võib kujuneda ehitustööde maksumus ja millised on hetkel turuhinnad.

Eelnõu § 8 lõike 4 kohaselt koostab PRIA ehitustööde maksumuse prognoosi vormi ja avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu § 8 lõikes 5 sätestatakse tingimused ostumenetluse korraldamisele riigihangete registris. Ostumenetluse riigihangete registris elektroonselt läbiviimise nõude eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsi tingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Seega on oluline lähendada RHS-i tähenduses hankijatele ja RHS-i tähenduses mittehankijatele seatud nõudeid, et võimalikult avatult ja läbipaistvalt läbi viia toetusega hüvitatavate kulude tegemise aluseks olevaid hankeid või oste.

Eelnõu § 8 lõikes 6 sätestatakse nõuded pakkumusele, ehk milliseid andmeid peab sisaldama pakkumus, kui ostumenetlus viiakse läbi riigihangete registris.

Eelnõu § 8 lõige 7 sätestab, et toetuse taotleja võib loobuda ostumenetluse korraldamisest riigihangete registris, kui see on objektiivselt põhjendatud, eelkõige kui turul puudub asjaomase töö, teenuse või vara pakujate paljusus. Objektiivselt põhjendatuks loetakse näiteks olukorda, kui turul puudub asjaomase töö, teenuse või vara pakujate paljusus nagu näiteks soetatav seade valmistatakse eritellimusel. Küll aga peab toetuse taotleja vajadusel selgitama ja põhjendama, miks oli võimatu või ebapraktiline jätta korraldamata ostumenetlus riigihangete registris.

Eelnõu § 8 lõikes 8 sätestatakse, et toetuse taotleja ei või jaotada riigihangete keskkonnas teostatavat ostumenetlust osadeks eesmärgiga eirata ostumenetluse teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui toetatavaks tegevuseks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd. Toetuse taotleja võib jagada toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara osadeks üksnes juhul, kui selleks on objektiivsed põhjused, näiteks kui on tegu täiesti erinevate hangitavate tööde või teenustega, mida ei ole ühekorruga võimalik läbi viia.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse, kes saab toetust taotleda.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt võib toetust taotleda äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kes on ÜGEMi I lisa artikli 2 tähenduses mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Äriseadustiku § 1 kohaselt loetakse ettevõtjaks füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning äriseadustiku §-s 2 sätestatud äriühing, milleks on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu.

Mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja peab vastama ÜGEMi I lisa artiklis 2 nimetatud tingimustele. Mikroettevõtjateks loetakse ettevõtjad, kes annavad tööd alla 10 inimesele ja kelle aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa kahte miljonit eurot. Väikeettevõtjateks loetakse ettevõtjad, kes annavad tööd alla 50 inimesele ja kelle aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot. Keskmise suurusega ettevõtjateks loetakse ettevõtjad, kellel on alla 250

töötaja ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot. Suurettevõtjad on ettevõtjad, kes ei vasta nimetatud komisjoni määruses sätestatud kriteeriumidele – ehk neil on 250 ja enam töötajat ning nende aastakäive ületab 50 miljonit eurot või aastabilansi kogumaht ületab 43 miljonit eurot. Mingit ülempiiri ei töötajate arvu ega aastakäibe suuruse või aastabilansi kogumahu osas suurettevõtjatele käesoleva määruse tähenduses ei sätestata. Ettevõtja suuruse määramisel on üldjuhul aluseks äriregistrist kättesaadavad majandusaasta aruanded.

Eelnõu § 9 lõikes 2 on sätestatud põhitegevusala, millega toetuse taotleja pidi tegelema nii taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal kui ka peab tegelema taotluse esitamise ajal. Selleks põhitegevusalaks on justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord” lisa 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK)” kohaselt toiduainete tootmine (EMTAK-i jao C alajagu 10), välja arvatud kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine (EMTAK-i jao C alajagu 102), või joogitootmine (EMTAK-i jao C alajagu 11).

Eelnõu § 9 lõige 3 sätestab erandi toetuse taotleja põhitegevusala osas. Kui üldise nõudena peab toetuse taotleja põhitegevusalaks taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal ja taotluse esitamise ajal olema toiduainete tootmine või joogitootmine (välja arvatud kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine), siis põllumajanduslike toodete töötlemise alustamiseks või töötlemisvõimsuse suurendamiseks vajaliku seadme soetamisel või ehitise ehitamisel võib toetust taotleda ka mikro- või väikeettevõtjast taotleja, kes on vähemalt kaks taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastat tegelenud ELTL-i I lisas nimetatud toodete, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustoodete, tootmisega ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu koos või eraldi ületas mõlemal majandusaastal 14 000 eurot. Seega võib põllumajanduslike toodete töötlemise alustamiseks või töötlemisvõimsuse suurendamiseks taotleda toetust ka mikro- või väikeettevõtjast põllumajandustootja. Oluline sellisel juhul on, et toetuse taotleja tegutseb ise põllumajandustootjana ning ei esitle kellegi teise toodetud tooteid oma toodete pähe, näiteks vahendustegevuse kaudu, luues kunstlikult toetuse saamise tingimused, mida toetab ka kehtiv kohtupraktika (Riigikohtu otsus nr 3-20-1374)¹⁷.

Majandusaastaks on raamatupidamise seaduse § 13 lõike 3 kohaselt kalendriaasta, kui raamatupidamiskohustuslase põhikirjas või muus raamatupidamiskohustuslase tegevust reguleerivas dokumendis ei ole sätestatud teisiti. Omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu suuruse (mõlemal majandusaastal üle 14 000 euro) puhul loetakse sellises suurusjärgus müügituluga ettevõtja käesoleva määruse tähenduses majanduslikult aktiivseks turule orienteeritud ettevõtjaks, kes on valmis uut tüüpi majandustegevusega alustamiseks järgmist sammu astuma ehk hakkab tegelema ELTL-i I lisas nimetatud toodete töötlemisega.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Eelnõu § 10 lõige 1 sätestab, et toetuse taotleja riikliku maksu võlg ilma intressita peab olema väiksem kui 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. Maksukorralduse seaduse (MKS) § 32 kohaselt on maksuvõlg maksukohustuslase poolt tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma, tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intress ning tollivõlast tulenev tähtpäevaks tasumata maksusumma ja sellelt arvestatud intress.

Eeltoodud sätte eesmärk on tagada, et toetust saavad vaid need toetuse taotlejad, kes on oma kohustused riigi ees täitnud. Toetust antakse üksnes neile, kes on majanduslikult jätkusuutlikud. ELÜPS-i § 28 lõike 3 punkti 1 kohaselt jäetakse taotlus rahuldamata, kui toetuse taotleja ei vasta

---

¹⁷ Riigikohtu halduskolleegiumi 5. märtsi 2024. a otsus nr 3-20-1374.

toetuse saamiseks esitatud nõuetele. Seega on PRIA-l õigus kontrollida kogu taotluste menetlemise ajal ja enne toetuse väljamaksmist toetuse taotleja ja toetuse saajal riikliku maksu võla olemasolu ning maksuvõla olemasolu korral selle ajatust ja maksete tähtaegset tasumist.

Eelnõu § 10 lõike 2 kohaselt ei saa toetuse taotleja toetust, kui tema suhtes on algatatud likvideerimismenetlus või on nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutine pankrotihaldur või on välja kuulutatud pankrot või on algatatud sundlõpetamine või on kehtiv äriregistrist kustutamise hoiatus.

Pankrotiseaduse § 1 lõigete 2 ja 3 kohaselt on võlgnik maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja sissenõutavaks muutunud nõuet ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine ning juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Kohustustena arvestatakse ka nõudeid, mis ei ole muutunud sissenõutavaks. PRIA kontrollib toetuse taotleja ja toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 10 lõige 3 sätestab, et kui toetuse taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisvahenditest, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas. Selle nõude eesmärgiks on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

Eelnõu § 10 lõige 4 sätestab, et kui toetuse taotleja on riigiabi saaja, ei tohi ta olla raskustes olev ettevõtja ÜGEMi artikli 2 punkti 18 tähenduses. Samuti ei tohi toetuse taotlejal, kes on riigiabi saaja, olla täitmata sama määruse artikli 1 lõike 4 punktis a nimetatud korraldus ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohta.

Raskustes olev ettevõtja on ettevõtja, kellel on ÜGEMi artikli 2 punkti 18 kohaselt vähemalt üks järgmistest tunnustest:

a) kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (välja arvatud VKE, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, mis vastab artikli 21 lõike 3 punktis b märgitud tingimusele ja mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), mis on akumulbeeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulbeeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab pool märgitud aktsiakapitalist. Käesoleva sätte tähenduses osutab „piiratud vastutusega äriühing” eelkõige sellistele äriühingu liikidele, mida on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL I lisas, ning „aktsiakapital” hõlmab vajaduse korral mis tahes ülekursi.

b) kui on tegemist äriühinguga, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest (välja arvatud VKE, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, mis vastab artikli 21 lõike 3 punktis b sätestatud tingimusele ja mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust) ja mis on akumulbeeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma raamatupidamises näidatud kapitalist. Käesoleva sätte tähenduses osutab „äriühing, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest” eelkõige sellistele äriühingute liikidele, mida on nimetatud direktiivi 2013/34/EL II lisas.

c) kui asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab siseriikliku õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele.

d) kui ettevõtja on saanud päästmisabi ja ei ole laenu veel tagasi maksnud või garantiid lõpetanud, või on saanud ümberkorraldusabi ning ettevõtja suhtes kohaldatakse jätkuvalt

ümberkorralduskava.

e) ettevõtja puhul, mis ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul:

1) ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus on olnud suurem kui 7,5 ja

2) ettevõtte EBITDA suhe intressimaksete kattevarasse on olnud alla 1,0.

Eelnõu § 10 lõige 5 sätestab, et toetuse taotlejal ei tohi olla kehtivat karistust loomakaitseseaduse (LoKS) §-s 66¹ – loomapidamisnõuete rikkumine, 66² – looma suhtes lubamatu teo toimepanemine või 66⁶ – looma tapmise või hukkamise kohta esitatavate nõuete rikkumine, väetiseseaduse (VäetS) §-s 37 – väetise koostise nõuete rikkumine ja mittenõuetekohase väetise käitlemine, jäätmeseaduse (JäätS) §-s 120 – jäätmete tekke vältimise, jäätmehoolduse ja jäätmealase arvestuse pidamise nõuete rikkumine, 120¹ – jäätmete käitlemise nõuete rikkumine, 120² – jäätmete käitlemine registreeringuta ja registreeringu nõudeid rikkudes, 126 – segaolmejäätmete sortimise nõuete ja jäätmete ladestamise tingimuste rikkumine ning selliste jäätmete ladestamine, mille ladestamine on keelatud, või 126⁴ – jäätmete põletamine ja keskkonda viimine väljaspool jäätmekäitluskohta, toiduseaduse (ToiduS) §-s 53¹ – toidu käitlemine ettevõttes, milles toidu käitlemiseks on vajalik teatamiskohustuse täitmine ning tegevusluba, 53² – toidu suhtes esitatud nõuete rikkumine, 53³ – toidu käitlemise ning toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete kohta esitatud nõuete rikkumine, 53⁵ – teabe esitamise nõuete rikkumine või 53⁶ – toidu kohta valeandmete esitamine, söödaseaduse (SöS) §-s 33 – sööda kohta esitatavate nõuete rikkumine, 34 – sööda märgistamise nõuete rikkumine või 35 – sööda käitlemise ja söötmise nõuete rikkumine, keskkonnastatuse seaduse (KeVS) §-s 37 – teavitamiskohustuse rikkumine, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §-s 53 – keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise nõude eiramine eest ega karistusseadustiku (KarS) paragrahvides sätestatud süütegude toimepanemise eest KarS §-s 49¹ – ettevõtluskeeld, 209 – kelmus, 209¹ – hankekelmus; 210 – soodustuskelmus, 294 – altkäemaksu võtmine, 296 – altkäemaksu vahendus, 298 – altkäemaksu andmine, 298¹ – mõjuvõimuga kauplemine, 363 – keskkonnakaitseloata tegutsemine, 364 – keskkonna saastamine, 365 – keskkonna saastamine ettevaatamatusest, 367 – kemikaalide ja jäätmehoolduse nõuete rikkumine, 368 – kemikaalide ja jäätmehoolduse nõuete rikkumine ettevaatamatusest, 368² – käitise ebaseaduslik käitamine, 372 – tegevusloata ja keelatud majandustegevus; 373 – ärikeelu rikkumine, 375 – alkoholi ebaseaduslik käitlemine või 384 – maksejõuetuse põhjustamine). Toetuse taotlejal, kes taotleb toetust § 9 lõikes 3 sätestatud erandi alusel (põllumajanduslike toodete töötlemise alustamiseks taotleb toetust mikroettevõtjast toetuse taotleja, kelle tegevusvaldkond ei ole toiduainete või joogi tootmine) ja kelle tegevusvaldkonnaks on loomakasvatus, ei tohi lisaks eelnevale olla loomapidamise keeldu (KarS §-s 52² – loomapidamise keeld, § 55¹ punkt 2 – juriidilise isiku lisakaristused).

Riigikohtu otsusele nr 3-3-1-85-14¹⁸ tuginedes, mis puudutab toetuse taotleja kohustust täita keskkonna-, toiduhügieeni- ja loomade heaolu nõudeid ning tema suhtes jõustunud süüdimõistvat süüteo otsust nende nõuete rikkumise eest, on määruses välja toodud konkreetsed väär- ja kuriteod, mille toimepanemise puhul on põhjust kahelda toetuse taotleja tahtes või võimekuses viia toetatav tegevus ellu õiguspäraselt. Seega, kui toetuse taotleja kohta on karistusregistrisse kantud karistusandmeid määruse § 8 lõikes 5 sätestatud süüteo toimepanemise eest, siis selline taotleja ei vasta nõuetele ja talle toetust ei anta.

Valdavas enamuses on välja valitud süüteod seotud toiduainete ja joogi tootmise tegevusvaldkonnaga. Arvestades, et toetusega jagatakse riigieelarvelisi ja Euroopa Liidu vahendeid, mida on piiratud ulatuses, on oluline, et nimetatud vahendeid saaksid kasutada üksnes õiguskäitluskorraldajad, kes on täitnud õigusaktides sätestatud nõudeid ja on suutnud oma tegevust õiguspäraselt korraldada.

Lisaks on kõnealune nõue seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2116 artikli 59 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt võtavad liikmesriigid ÜPP raames vastu kõik õigus-

¹⁸ Riigikohtu halduskolleegiumi 11. märtsi 2015. a otsus nr 3-3-1-85-14.

ja haldusnormid ning kõik muud vajalikud meetmed, et tagada liidu finantshuvide tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et:

- a) kontrollida fondide rahastatavate tegevuste seaduslikkust ja korrektsust, sealhulgas toetusesaajate tasandil ning vastavalt ÜPP strateegiakavades ettenähtule;
- b) tagada tõhus kaitse kelmuse ja pettuste vastu, eelkõige kõrgema riskiga aladel, mis toimib heidutusena, võttes arvesse meetmete kulusid ja nendest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust;
- c) ennetada, avastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumist, kelmusi ja pettust, kehtestada tõhusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt riigisisesele õigusele ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;
- d) kehtestada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt liikmesriigi õigusele ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;
- e) nõuda tagasi alusetud maksed koos intressiga ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi, sealhulgas eeskirjade eiramise eest määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõike 2 tähenduses.

Seega, kui ÜPP toetuste taotlemisel ei osale isikud, keda on karistatud eelnimetatud süütegude eest, suurendab see Euroopa Liidu finantshuvide kaitset, sest raha väärkasutuse risk alaneb märkimisväärselt.

Eelnõu § 10 lõikes 7 sätestatakse täiendav nõue toetuse taotleja majandusliku jätkusuutlikkuse arvestamise kohta. PRIA hindab ettevõtja suutlikkust toetatava tegevuse tegemisel majandusliku jätkusuutlikkuse hindamise mudeli abil, mille on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tellimisel (tellimuse ajal Maaeluministeerium) välja töötanud AS PricewaterhouseCoopers Advisors. Tegemist on juba eelmisel ÜPP programmiperioodil Eesti maaelu arengukava 2014–2020 alusel mitmes toidutööstuste investeringutoetuse meetmes toetuse taotleja majandusliku jätkusuutlikkuse hindamiseks kasutatud mudeliga, mis on jätkuvalt asjakohane.

Mudeli abil hinnatakse toetuse taotleja majanduslikku jätkusuutlikkust tuleviku suhtes ehk seda, kas tänased finantsnäitajad viitavad võimalikule maksevõimetusele järgneva kolme aasta (alates viimasest täispikast majandusaastast) perspektiivis. Kolme aasta perspektiiv on valitud eelkõige seetõttu, et lühema perioodi jooksul väheneb mudeli praktiline kasutusvõimekus ning pikema perioodi puhul kasvab määramatuse osakaal. Toetuse taotleja jätkusuutlikkuse hindamise mudeli parameetrite leidmiseks on kasutatud regressioonanalüüsi, mille aluseks võeti äriregistri andmebaasist toiduainetööstuses tegutsevate äriühingute erinevad majandusnäitajad. Juurde vaadati ka toiduainetööstuses pankrotti läinud äriühingute finantsandmeid.

Koondanalüüsina arutati äriregistrist saadud andmete põhjal suhtarvude referentsväärtused riskitasemete määramiseks, mis on majandusliku jätkusuutlikkuse hindamise mudeli aluseks. Toetuse taotleja jätkusuutlikkuse koondhinnang peab lisas 1 sätestatud mudeli kohaselt olema vähemalt 0,6155.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg.

Eelnõu § 11 lõike 1 kohaselt esitab toetuse taotleja toetuse saamiseks selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le avalduse ja selles esitatud andmeid ning hindamiskriteeriumite täitmist tõendavad dokumendid (edaspidi koos *taotlus*).

Eelnõu § 11 lõikes 2 sätestatakse, et PRIA avaldab taotluse esitamise tähtaja ametlikus võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Eelnõu § 11 lõike 3 kohaselt esitab toetuse taotleja ettenähtud tähtajal ühe taotluse, mis võib sisaldada rohkem kui üht toetatavat tegevust. Seega kui toetuse taotleja soovib taotlusvoorus taotleda toetust rohkema kui ühe toetatava tegevuse elluviimiseks, esitab ta ühe taotluse, mis

sisaldab kõiki toetatavaid tegevusi. Näiteks võib üks taotlus toetatava tegevusena sisaldada vaid keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmiseks vajaliku reovee puhastusseadmete soetamist, kuid võib lisaks sellele toetatavale tegevusele sisaldada näiteks ka tootmiseks vajalike sisendite varustuskindluse tagamiseks katkematu toite allika (UPS) soetamist ja töötlemisprotsessi automatiseerimiseks vajaliku tööstusroboti soetamist.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded taotlusele ehk andmed, mida taotlus peab sisaldama.

Eelnõu § 12 lõikes 1 sätestatakse andmed, mis peavad taotluses sisalduma. Toetuse taotleja ja toetatava tegevuse kohta esitatakse taotluses järgmised üldandmed: taotleja ärinimi ja äriregistrikood ning taotleja esindaja nimi ja kontaktandmed; toetatava tegevuse eesmärk, kirjeldus, eeldatav algusaeg ja lõpptähtpäev ning elluviimise asukoht, taotletava toetuse suurus; toetatava tegevuse kogumaksumus ja abikõlblike kulude maksumus; taotleja töötajate arv. Toetatava tegevuse kirjelduses esitatakse lisaks kavandatava tegevuse üldisemale kirjeldamisele ka mitmesugust täiendavat informatsiooni, mille esitamise vajadus võib tuleneda ÜGEMi sätetest või toetatava tegevuse spetsiifikast. Näiteks peab toetuse taotleja esitama põhjendatud selgituse selle kohta, kuidas toetatav tegevus, mis on seotud tehnoloogiaga, erineb EL-s juba kasumlikuks juurdunud kaubandustavaks saanud investeringutest, kui toetust taotletakse ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antava abina ÜGEMi artikli 47 alusel. Või kui näiteks toetuse taotleja taotleb toetust uue tehnoloogia kasutuselevõtmiseks vajaliku seadme soetamiseks, siis kirjeldab ta taotluses, milles toetuse abil kasutusele võetava tehnoloogia uuenduslikkus täpsemalt seisneb (uue tehnoloogia mõistet käesoleva eelnõu kontekstis on selgitatud seletuskirja § 4 lõike 1 punkti 2 selgitava osa juures).

Üldandmete kõrval peab taotlus sisaldama ka teavet, mille alusel saab kindlaks teha määruuses sätestatud tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindlakstegemiseks. Näiteks peab toetuse taotleja esitama andmed selle kohta, kas ta on autonoomne ettevõtja, partnerettevõtja või seotud ettevõtja, andmed taotleja kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muu alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta, mille abil määratakse kindlaks eelnõu § 5 lõikes 4 sätestatud taotlejale maksimaalne võimalik toetuse suurus. Ka peab toetuse seirenäitajate kohta informatsiooni saamiseks toetuse taotleja taotluses indikeerima toetatava tegevuse seost teatud kindlate mõjudega, näiteks toetatava tegevuse seos toiduraiskamise vähendamise või keskkonnahoidlike pakendilahenduste kasutusele võtuga.

Lisaks peab toetuse taotleja taotluses välja tooma, kas toetust taotletakse vähese tähtsusega abina või riigiabina ÜGEMi artikli 14, 36, 38, 38a, 41 või 47 tähenduses, ning esitama teavet seoses ÜGEMis sätestatud üldiste või investeringupõhiste tingimustega, kui toetust taotletakse ÜGEMi vastava artikli alusel. Nii peab toetuse taotleja esitama teabe selle kohta, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud sama või sarnase tegevuse või selle osa ümberpaigutamist ÜGEMi artikli 2 punkti 61a tähenduses ettevõttesse, kuhu tehakse alginvesteering taotletava toetuse abil, kui toetust taotletakse ÜGEMi artikli 14 alusel. Nimetatud komisjoni määruse sätte kohaselt peab abisaaja kinnitama, et kahe aasta jooksul enne abitaotluse esitamist ei ole toimunud ümberpaigutamist ettevõttesse, kuhu tehakse taotletud abi alusel algne investeering, ning ta võtab kohustuse, et ümberpaigutamist ei toimu kahe aasta jooksul pärast seda, kui taotletud abi alusel on algne investeering tehtud. See tähendab, et toetuse taotleja peab kinnitama, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud ühest ettevõttest sama või sarnase tegevuse või selle osa üleviimist sellesse ettevõttesse, kuhu taotletava toetuse abil tehakse investeering ehk ei ole toimunud ümberpaigutamist ettevõttesse, kuhu tehakse taotletava toetuse abil esialgne investeering. Lisaks peab toetuse saaja kinnitama, et kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ei toimu sellest ettevõttest ümberpaigutamist, kuhu saadud toetuse abil on investeering tehtud.

Ümberpaigutamise mõiste on toodud ÜGEMi artikli 2 punktis 61a, mille kohaselt on ümberpaigutamine sama või sarnase tegevuse või selle osa üleviimine ühest Euroopa

Majanduspiirkonna (edaspidi EMP) lepingu osalisriigi ettevõttest (algne ettevõte) teise EMP lepingu muus osalisriigis asuvasse ettevõttesse, kuhu toetatav investeering tehakse (toetatav ettevõte). Ümberpaigutamine toimub siis, kui toode või teenus täidab nii algses kui ka toetatavas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet ja vastab sama liiki tarbija nõudmisele või vajadustele ning EMP-s asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad.

Seega on ümberpaigutamise tegemist sel juhul, kui on täidetud viis kumulatiivset tingimust: 1) sama või sarnase tegevuse üleviimine; 2) eelnimetatud üleviimine toimub ühest EMP liikmesriigist teise; 3) toode või teenus täidab mõlemas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet; 4) toode või teenus vastab mõlemas EMP liikmesriigis sama liiki tarbija nõudmistele või vajadustele; 5) EMP-s asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad. Näiteks ettevõtja A tegutseb Eestis ja toodab vorsti ning taotleb investeeringutoetust seadmete soetamiseks. Samal ajal laiendab ettevõtja A oma tegevusala ka Läti ehk hakkab seal vorsti tootma (toode täidab sama eesmärgi), kuid jätkab oma tegevust ka Eestis (töökohad ei kao). Kuna samas või sarnases tegevusalas töökohad kaduma ei lähe, siis ei ole üks kumulatiivsetest tingimustest täidetud ja seetõttu ei ole tegemist ümberpaigutamise ÜGEMi artikli 14 lõike 16 tähenduses.

ÜGEMi artiklite 36, 38 või 47 alusel toetuse taotlemisel peab toetuse taotleja abikõlblike kulude kindlaksmääramiseks esitama vastavalt artikli 36 lõike 4 punktis a, artikli 38 lõike 3 punktis a või artikli 47 lõike 7 punktis a sätestatud alternatiivse stsenaariumi (koos selle maksumust tõendavate dokumentidega, millede esitamine on sätestatud lõike 6 punktides 3 ja 4 ning lõike 7 punktides 3 ja 4) järgmistel juhtudel:

1) artikli 36 tähenduses keskkonnakaitseks antava abina toetuse taotlemisel – kui olemasolevasse rajatisse tehtava investeeringu kulusid ei saa investeeringu kogukuludes määratleda selgelt eraldiseisva investeeringuna keskkonnakaitse, mille puhul ei ole olemas vähem keskkonnasõbralikku vastupidist investeeringut, ning toetuse taotleja ei soovi ka sama artikli lõikes 11 sätestatud erandi (abikõlblikud on investeeringu kogukulud, kuid toetuse määr on poole väiksem) kasutamist;

2) artikli 38 tähenduses energiatõhususeks antava abina toetuse taotlemisel – kui tehtava investeeringu kulusid ei saa investeeringu kogukuludes määratleda selgelt eraldiseisva investeeringuna suurema energiatõhususe saavutamise, mille ainus eesmärk on parandada energiatõhusust ja mille puhul ei ole olemas vähem energiatõhusat alternatiivset investeeringut, ning kui toetuse taotleja ei soovi ka sama artikli lõikes 8 sätestatud erandi (abikõlblikud on investeeringu kogukulud, kuid toetuse määr on poole väiksem) kasutamist;

3) artikli 47 tähenduses ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antava abina toetuse taotlemisel – kui olemasolevasse rajatisse tehtava investeeringu kulusid ei saa investeeringu kogukuludes määratleda selgelt eraldiseisva investeeringuna ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks, mille puhul ei ole olemas vähem keskkonnasõbralikku alternatiivi, või kui toetuse taotleja ei suuda tõestada abi mittesaamise korral investeeringu mitte tegemist.

Rohkem infot ÜGEMi artiklites 36, 38 ja 47 sätestatud investeeringupõhiste tingimuste ja nendest tulenevate teabe esitamise kohustuste kohta leiab seletuskirjas § 3 lõike 2 selgitava osa juures.

Eelnõu § 12 lõikes 2 sätestatakse, et toetuse taotleja peab esitama majandusliku jätkusuutlikkuse hindamise mudeli (eelnõu lisa 1) abil koondhinnangu arvutamiseks kõik vajalikud bilansid ja kasumiaruanded, kui need ei ole kättesaadavad äriregistrist. Samuti esitab toetuse taotleja vajaduse korral kuue kuu finantsnäitajad. Kui taotlusvooru alguspäeva seisuga on toetuse taotleja majandusaasta kestnud vähemalt kuus kuud, siis see periood annab ettevõtja majanduslikust olukorrast täpsema ülevaate.

Eelnõu § 12 lõikes 3 sätestatakse, et juhul kui toetuse taotleja kuulub kontserni, esitab ta taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuni kolme majandusaasta kohta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruanded juhul, kui need ei ole kättesaadavad äriregistrist. Nimetatud aruanded

esitatakse olenevalt sellest, mitu majandusaastat on tegutsetud, aga mitte rohkem kui kolme järjestikuse majandusaasta kohta.

Eelnõu § 12 lõigetes 4 ja 5 sätestatakse, millised majandusaasta aruanded või tuludeklaratsiooni vormi E või käibedeklaratsiooni andmed võetakse aluseks, kui taotluse esitamise hetkeks ei ole saabunud nende aruannete või andmete esitamise tähtaeg äriregistrile või Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *MTA*).

Eelnõu § 12 lõikes 6 sätestatakse, millised dokumendid peab toetuse taotleja koos taotlusega veel esitama, kui toetatavaks tegevuseks on seadme soetamine.

Kui toetatavaks tegevuseks on kasutatud seadme soetamine, siis peab toetuse taotleja esitama dokumendid, millega tõendatakse, et soetatav seade ei ole toodetud taotluse esitamise hetkel rohkem kui viis aastat tagasi, selle soetamiseks ei ole saadud toetust riigieelarvelistest või muudest EL-i või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi ning nimetud seadme hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse seadme hinnast madalam.

Kui toetuse taotleja korraldab toetatava tegevuse raames ostumenetluse soetatava seadme mõistliku maksumuse väljaselgitamiseks § 7 lõike 2 alusel (kui soetatava seadme eeldatav käibemaksuta maksumus on 20 000 eurot või sellest suurem, kuid jääb alla 60 000 euro), siis peab ta esitama üksteisest sõltumatute asjakohaste hinnapakkujate käest küsitud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Kasutatud seadmete soetamisel on toetuse taotlejal vajalik võtta kaks hinnapakumust uue samaväärse seadme kohta ning ühe hinnapakumuse kasutatud seadme kohta. Kui soetatava seadme eeldatav maksumus on üle 60 000 euro ja toetuse taotleja korraldab toetatava tegevuse raames soetatava seadme maksumuse väljaselgitamiseks ostumenetluse riigihangete registris pärast taotluse esitamist, siis peab ta esitama seadme soetamise maksumuse prognoosi. Prognoosis esitatakse andmed toetatava tegevuse kogumaksumuse ja abikõlblike kulude kohta, mis peavad olema põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, tuginema tegelikele asjaoludele ning vajadusel tõendatavad.

Kui toetust antakse kui sellise seadme soetamiseks, mis paigaldatakse ehitisse või mida kasutatakse ehitises, siis peab see ehitise olema toetuse taotleja otseses valduses asjaõiguslikul, omandiõiguse, hoonestusõiguse või kasutusvalduse alusel ja koos taotlusega tuleb esitada seda õigust tõendav leping, kui see asjaõigus ei nähtu kinnistusraamatust.

Eelnõu § 12 lõikes 7 sätestatakse, millised dokumendid peab toetuse taotleja koos taotlusega veel esitama, kui toetatavaks tegevuseks on ehitise ehitamine.

Kui toetust taotletakse ehitise ehitamiseks, siis peab toetuse taotleja esitama väljavõtte vähemalt eelprojekti joonistest koos eelprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras. Eelprojektiks loetakse seda projekti, mille alusel toetuse taotleja võtab ehitustööde hinnapakumused või koostab ehitustööde prognoosi. Samuti peab ehitise ehitamise korral toetuse taotleja tõendama ehitisealuse maa omandikuuluvust – PRIA kontrollib asjakohast õigust kinnistusraamatust. Kui toetuse taotleja kasutab ehitisealust maad hoonestusõiguse alusel, siis tuleb toetuse taotlemisel esitada seda õigust tõendav leping, et taotleja kasuks on seatud hoonestusõigus vähemalt § 16 lõikes 3 sätestatud sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Nimetatud lepinguga koos tuleb PRIA-le esitada ka kõik lepingu lisad, sealhulgas asendiplaan. Lisaks esitab toetuse taotleja ka kulude mõistlikkust tõendavad dokumendid.

Eelnõu § 12 lõikes 8 sätestatakse, et toetuse taotleja peab esitama hindamiskriteeriumite täitmise tõendamiseks asjakohased lepingud, müügiarved, sertifikaadid, aruanded, raportid või muud dokumendid. Muudeks dokumentideks on näiteks hindamis- ja analüüsitulemused (näiteks ettevõtte süsiniku jalajälje hindamistulemus, jne). Hindamiskriteeriumite joonealustes märkustes on täpsustatud, milline dokument tõendab vastava kriteeriumi täitmist. Näiteks kui toetuse

taotleja on taotluse esitamise aastal või sellele vahetult eelnenud aastal tootnud töödeldud toodet, mida on tema kaubamärgi all realiseeritud jaekaubanduses, siis tõendab ta selle kriteeriumi täitmist asjakohaste lepingute või müügiarvetega. Või kui toetuse taotleja teeb investeeringu ajutise vooluallikana kasutamiseks vajalikku generaatorisse ja soovib selle eest hindepunkti saada, siis esitab ta tõendava dokumendi, millest nähtub generaatori võimsus kilovattides ja töötlemisettevõtte toimimiseks vajalik elektrienergia kogus kilovattides. Või kui toetuse taotlejal on taotluse esitamisel olemas töötlemisettevõttele, kus toetatav tegevus ellu viiakse, ettevõtjavälise eksperdi koostatud roheaudit, siis tõendab ta selle kriteeriumi täitmist asjakohase auditi aruandega.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse taotluse kontrollimine.

PRIA kontrollib vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning toetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust Euroopa Liidu õigusaktides, ELÜPS-is, strateegiakavas ja selles määruuses sätestatud nõuetele. ELÜPS-i § 61 lõigete 5 ja 6 kohaselt kontrollib PRIA taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele esitatud taotluse ja muude dokumentide ning nendes esitatud andmeid tõendavate dokumentide ja andmekogude alusel ning kohapealse kontrolli käigus. Taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele on õigus kontrollida ka toetuse taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente, ja toetatava tegevuse elluviimise kohas.

Toetuse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel võib PRIA kasutada erinevaid riiklikke registreid (nt koostöö MTA-ga). Pidades silmas, et taotluste hindamisel tuleb tagada ettevõtjate võrdne kohtlemine olenemata sellest, kas FIE peab kassa- või tekkepõhist raamatupidamist, küsib näiteks PRIA MTA-lt vormi E andmeid kõigi FIE-dest taotlejate kohta.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse taotluste hindamine ja taotluste paremusjärjestuse moodustamine.

Eelnõu § 14 lõike 1 kohaselt hindab PRIA mikro- ja väikese suurusega ettevõtjast toetuse taotlejate taotlusi lisa 2 „Mikro- ja väikeettevõtja taotluse hindamise kriteeriumid“ sätestatud hindamiskriteeriumite alusel ning keskmise suurusega ja suurettevõtjast toetuse taotlejate taotlusi lisa 3 „Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja taotluse hindamise kriteeriumid“ sätestatud hindamiskriteeriumite alusel.

Nii mikro- ja väikeettevõtja taotluse hindamiskriteeriumites (lisa 2) kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja taotluse hindamiskriteeriumites (lisa 3) hinnatakse taotluseid kuude gruppide jaotatud hindamiskriteeriumite alusel:

- 1) majanduslikud hindamiskriteeriumid;
- 2) keskkonnaeesmärkide saavutamise panustamise hindamiskriteeriumid;
- 3) sisendite varustuskindluse tagamise panustamise hindamiskriteeriumid;
- 4) välisturule müümise osakaalu suurendamise hindamiskriteeriumid;
- 5) koostööle suunatud hindamiskriteeriumid;
- 6) konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suurendamisele suunatud hindamiskriteeriumid.

Gruppide sees jagunevad kriteeriumid omakorda alakriteeriumiteks.

1. Majanduslikud hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteeriumi 1 „Majanduslikud hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes on teinud suuremad jõupingutused, et oma tootele lisandväärtust anda või kes asuvad keskustest kaugemal või kes panustavad toidujulgeoleku tagamisse rohkem.

Majanduslikud hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 1.1 „Kõrgema lisandväärtusega toodete tootmiseks tehtud investeering“ – eelistatakse toetuse taotlejat, kes toodab kõrgema lisandväärtusega tooteid, mida on tema kaubamärgi all realiseeritud jaekaubanduses. Samuti eelistatakse neid toetuse taotlejaid, kellel on olemas erinevad sertifikaadid (nt BRC või IFSi standard) või mikro- ja väikeettevõtja puhul ka pardavarude kokkuleppelise tarnijana tunnustus, sest see näitab, et taotleja on teinud täiendavad väljaminekud, et oma tootele veelgi lisandväärtust anda. Kokkuvõtteks on selle hindamiskriteeriumi eesmärk eelistada toetuse taotlejaid, kes on teinud suuremad jõupingutused, et oma tootele lisandväärtust anda.
- Hindamiskriteerium 1.2 (mikro ja väike) või 1.3 (keskmine ja suur) „Suurema omafinantseeringuga investeering“ – eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes panustavad investeeringu tegemisel rohkem omavahendeid, sest see vähendab survet eelarvevahenditele ja võimaldab toetada rohkemate investeeringute tegemist.
- Hindamiskriteerium 1.4 (mikro ja väike) või 1.5 (keskmine ja suur) „Toetatava tegevuse suurem mõju regionaalselt tasakaalustatud arengule“ – kriteeriumiga hinnatakse toetuse taotlejat tema ettevõtte regionaalse paiknemise põhjal. Eelistatakse toetuse taotlejaid, kelle ettevõtte, kus toetatav tegevus ellu viiakse, paikneb keskustest kaugemal. Keskmisest rohkem punkte antakse toetuse taotlejale, kelle ettevõtte asub saarel, Kagu-Eestis või Ida-Virumaal, keskmisest vähem punkte aga taotlejale, kelle ettevõtte asub Tallinnas või Tallinnaga piirnevas vallas. Toetuse andmisel ääremaade ettevõtjate eelistamise mõtteks on aidata leevendada piirkondlikku ebavõrdsust ettevõtete ligipääsus investeeringuteks vajalikule kapitalile, mis on tingitud nende tagatisvara madalamast turuväärtusest ja vähesest likviidsusest. Regionaalse arengu tegevuskava¹⁹ kohaselt mõjutavad piirkondlikud erinevused ligipääsus kapitalile ettevõtete ligipääsu ettevõtlustoetustele.

Mikro ja väikeettevõtja esitatud taotluse hindamisel kasutatakse lisaks eeltoodud ühistele hindamiskriteeriumitele veel järgmist majanduslikku hindamiskriteeriumit:

- Hindamiskriteerium 1.3 „Töötlemisega alustava ettevõtja investeering“ – eesmärgiks on eelistada põllumajandusliku majandustegevusega tegelevat toetuse taotlejat, kes on oma ettevõtte arengus otsustanud astuda toidu tarneahelas järgmisele tasemele ja alustab tegutsemist põllumajanduslike toodete töötlejana.

Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel kasutatakse lisaks eeltoodud ühistele hindamiskriteeriumitele veel järgmiseid majanduslikke hindamiskriteeriume:

- Hindamiskriteerium 1.2 „Lisandväärtuse suurenemisse panustav investeering“ – kriteeriumiga hinnatakse toetuse taotleja võimekust oma tegevusega lisandväärtust luua. Eelistatakse toetuse taotlejaid, kelle poolt toetatava tegevuse elluviimisel loodav lisandväärtus töötaja kohta on kõrgem. Lisandväärtust kasvatavad enim automatiseerimine, digitaliseerimine, tootearendus ja koostöö. Eesti Tööstuspoliitika 2035 dokumendis²⁰ kasutatakse tööstuse lisandväärtust töötaja kohta ühena kolmest peamisest tööstuspoliitika tulemusmõõdikust.
- Hindamiskriteerium 1.4 „Toetuse taotleja panus toidujulgeoleku tagamisse“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kes panustavad toidujulgeoleku tagamisse rohkem. Selliseks taotlejaks on toiduseaduse alusel määratud toiduga varustamise valdkonnas elutähtsa teenuse osutaja. Toiduseaduse § 46² lõike 2 kohaselt on ettevõtja toiduga varustamise valdkonnas elutähtsa teenuse osutaja, kui tema majandustegevuse katkemine või lõpetamine mõjutab märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist, sealhulgas ühe valdkonna või toidugrupi korral, ja kelle valdkonna eest vastutav minister on määranud haldusaktiga elutähtsa teenuse osutajaks. Toiduga varustamise valdkondadeks on teravilja-, pagari- või makarontoodete tootmine, liha käitlemine ja piima käitlemine. Sama seaduse § 46³ lõike 1 kohaselt loetakse märkimisväärselt elanikkonna toiduga varustamist mõjutavaks ettevõtjaks valdkonnas

¹⁹ Kättesaadav Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehelt:

https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2023-12/tegevuskava-retk-2023_0.pdf

²⁰ Kättesaadav Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi veebilehelt: <https://mkm.ee/ettevotlus-ja-innovatsioon/toostus/toostuspoliitika>

tegutsevate ettevõtjate aasta müügituluga võrreldes suurima aasta müügituluga ettevõtja. Toiduga varustamise valdkonnas elutähtsa teenuse osutajaks määramisega kaasneb ettevõtjale rida kohustusi (eelkõige elutähtsa teenuse osutamine oma valdkonnas, vajaduse korral toidugruppide või tegevuse liikide kaupa, määratud aja jooksul, mahus ja hinnaga, aga ka vastava riskianalüüsi koostamine, õppuste korraldamine, küberturvalisuse tagamine, jne), millega kaasnevaid kulusid tuleb neil täiendavalt kanda. Lisaks toiduga varustamise valdkonnas elutähtsa teenuse osutajale eelistatakse ka neid toetuse taotlejaid, kelle ettevõtte põhitooraine aastane töötlemiskogus taotluse esitamise aastale eelnenud kolme aasta keskmisest Eestis toodetud vastava tooraine kogutoodangust on suurem.

2. Keskkonnanäesmärkide saavutamise panustamise hindamiskriteeriumid.

Hindamiskriteeriumi 2 „Keskkonnanäesmärkide saavutamise panustamise hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes on oma ettevõtte tegevusega kaasneva keskkonnamõju vähendamise võimalustest teadlikumad või kes on teinud jõupingutusi keskkonnanäesmärkide tootmiseks.

Keskkonnanäesmärkide saavutamise panustamise hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 2.1 „Toetuse taotleja panus keskkonna- ja kliimaeesmärkidest teadlikkuse parandamisse“ – eelistatakse toetuse taotlejat, kellel on taotluse esitamise ajal olemas ettevõtte, milles toetatav tegevus ellu viiakse, keskkonnamõju hindamise või rohevõimekuse kaardistamise kohta ettevõtjavälise eksperdi koostatud audit või muu asjakohane dokument (näiteks ressursi- või energiaaudit, ISO 14001, 14064 või 50001 sertifikaat, EPD (*Environmental Product Declaration*) sertifikaat ehk toote keskkonnadeklaratsioon, LCA (*Life Cycle Assessment*) analüüs ehk toote elutsükli analüüs) või toetuse taotleja enda koostatud süsiniku jalajälje hindamine ettevõtte süsiniku jalajälje hindamise tööriistaga, mis järgib rahvusvahelist kasvuhuonegaaside *Greenhouse Gas Protocol* standardit ja on kooskõlas Kliimaministeeriumi välja töötatud mudeliga²¹. Ettevõtjaväliseks eksperdikaks on ettevõtteväline auditeerimis-, sertifitseerimis- või nõustamisteenuse osutaja, kelle kompetentsiks on ettevõtete tegevuse kestlikkuse ja keskkonnamõjude hindamine. Ettevõtjavälise eksperdi hinnang aitab suunata roheinvesteeringud kohtadesse, kus see negatiivse keskkonnamõju vähendamise seisukohalt oleks kõige vajalikum ja efektiivsem. Samuti eelistatakse toetuse taotlejat, kes viib ellu tegevuse, mille tulemusena ettevõtte süsiniku jalajälg väheneb (vähenedes peab nähtuma ettevõtte süsiniku jalajälje hindamiseks Kliimaministeeriumi välja töötatud mudelil põhinevast hindamisest).
- Hindamiskriteerium 2.2 „Keskkonnanäesmärkide tootmise panustav investeering“ – eelistatakse toetuse taotlejat, kes toodab või töötleb mahepõllumajanduslikku toodet, riikliku kvaliteedikava raames toodetud lõpptoodet või EL kvaliteedikava raames toodetud toodet. Need on kõrgema väärtusega tooted, mille tootmisel tuleb järgida täiendavaid keskkonnanõudeid, mis nõuab tootjalt täiendavat jõupingutust. Samuti eelistatakse toetuse taotlejat, kelle toodetavate toodete põhitooraine pärineb lähipiirkonnast. Mida lühem on toidu teekond tootjalt tarbijani, seda väiksem on ka selle keskkonnamõju. Kohalikul toodetud ja tarbitud toiduained võivad oluliselt vähendada transpordi ja muude keskkonnale koormavate tegurite (nt pakendamine) mõju. Kohaliku tooraine kasutamine toiduainetööstuste poolt aitab kaasa vastupidavama ja jätkusuutlikuma toidusüsteemi loomisele, edendades kohalike põllumajandustootjate ja maaelu jätkusuutlikkust üldisemalt. Lisaks panustab kohaliku põhitooraine kasutamine toidujulgeoleku tagamisse. Kohalike ressursside, sh toidu väärindamise olulisust tõstetakse esile Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning

²¹ Kättesaadav Kliimaministeeriumi veebilehelt: <https://kliimaministeerium.ee/rohereform-kliima/rohereform/organisatsioonide-khg-jalajalg#juhendamaterjal>

ettevõtluse (TAIE) arengukavas 2021–2035²², kus see on üheks fookusvaldkonnaks. TAIE fookusvaldkonnad on Eesti arenguvajadustele ja -võimalustele vastavad riigi, ettevõtete ja teadusasutuste koostöös eelisarendatavad teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse valdkonnad.

Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel hindamiskriteeriumi 2.1 „Toetuse taotleja panus keskkonna- ja kliimaeesmärkidest teadlikkuse tõstmisesse“ alusel eelistatakse lisaks eeltoodule veel täiendavalt ka taotlejat, kes teeb töötlemisettevõtte keskkonnamõju hindamise või rohevõimekuse kaardistamise kohta ettevõtjavälise eksperdi koostatud auditis või muus dokumendis kõik ettenähtud investeeringud, aidates sellega kaasa kiiremale ja tõhusamale keskkonnaeesmärkide täitmisele.

3. Sisendite varustuskindluse tagamise panustamise hindamiskriteeriumid.

Hindamiskriteeriumi 3 „Sisendite varustuskindluse tagamise panustamise hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes on oma ettevõtte sisenditega varustuskindluse tagamise riskidest ja riskide maandamise võimalustest teadlikumad või kes panustavad sisendite varustuskindluse tagamise seisukohalt olulisemate investeeringutega.

Sisendite varustuskindluse tagamise panustamise hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 3.1 „Toetuse taotleja panus töötlemisettevõtte toimepidevuse tagamisest teadlikkuse parandamisse“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kellel on taotluse esitamise ajal olemas ettevõtte, milles toetatav tegevus ellu viiakse, varustuskindluse, sh energia varustuskindluse, suurendamiseks võetavate meetmete kohta ettevõtjavälise eksperdi koostatud toimepidevuse hinnang (ISO 22301 sertifikaat, energiaaudit, vms dokument) või toetuse taotleja enda koostatud toimepidevuse plaan. Toimepidevus on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi koostatud „Toidu varustuskindluse strateegia 2023+“²³ kohaselt suutlikkus järjepidevalt toimida ja tagada igal ajal valmidus ettevõttele või asutusele pandud ülesandeid täita. Ettevõtjaväliseks eksperdiksi on ettevõtteväline auditeerimis-, sertifitseerimis- või nõustamisteenuse osutaja, kelle kompetentsiks on ettevõtete tegevuse toimepidevuse hindamine. Toetuse taotleja enda poolt koostatav ettevõtte toimepidevuse plaan peab olema koostatud kasutades programmi RITA tegevuse 1 projekt „Varustuskindluse tagamine toidu, esmatarbekaupade, isikukaitsevahendite ja vee tarneahelas Eestis“ lisa 5 „Toimepidevuse hindamise juhised ettevõtetele“ juhiseid²⁴ või muud analoogset ettevõtte toimepidevuse, sealhulgas energia varustuskindluse, hindamise tööriista.
- Hindamiskriteerium 3.2 „Taastuvenergia kasutamiseks tehtud investeering“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kes töötlemisettevõttes kasutatava energiaallika valikul teevad valiku taastuvenergiat toimiva energiasüsteemi kasuks, sest lisaks töötlemisettevõtte energia varustuskindluse tagamisele panustab toetuse taotleja selle toetatava tegevuse elluviimisel ka keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide täitmisesse.
- Hindamiskriteerium 3.3 „Riskide juhtimisega seotud investeering“ – Kriteeriumiga hinnatakse toetuse taotleja investeerimist töötlemisettevõtte riskide maandamise ja energiajulgeolekusse panustamise seisukohalt prioriteetsematesse seadmetesse. Energia kättesaadavus on toiduainetööstuste ettevõtete toimimas hoidmisel kriitilise tähtsusega teguriks. Seetõttu eelistatakse toetuse taotlejaid kes teevad investeeringu elektrienergia salvestusseadmesse, ajutise vooluallikana kasutamiseks vajalikku generaatorisse või ajutise

²² Kättesaadav Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehelt:

[https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Lisa%20Kohalike%20ressursside%20v%C3%A4rindamine%20\(toit\).pdf](https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Lisa%20Kohalike%20ressursside%20v%C3%A4rindamine%20(toit).pdf)

²³ Kättesaadav Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehelt:

<https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2024-05/strateegia-2023-toidu-varustuskindlus.pdf>

²⁴ Kättesaadav Eesti Maaülikooli veebilehelt: <https://dspace.emu.ee/server/api/core/bitstreams/b1c65970-53a0-4ae4-a9ad-0713b7b02973/content>

vooluallikana kasutamiseks vajaliku generaatori töötamiseks vedelkütuse hoidmiseks või ladustamiseks vajaliku seadme või rajatise soetamiseks. Kuigi toetust on võimalik taotleda ettevõttes energiasalvestusseadmete soetamiseks laiemalt, eelistatakse taotluste hindamisel elektrienergia salvestusseadme soetamist ja seda juhul, kui salvestusseade soetatakse sama taotluse raames taastuvallikatest elektrienergia tootmise seadme soetamisega kombineeritult. See tähendab, et soetatavas elektrienergia salvestusseadmes tohib salvestada ainult sama taotluse alusel soetatavas taastuenergia tootmisseadmes toodetud elektrienergiat. Elektrienergia salvestusseade peab tagama elektrienergia vähemalt ühetunnise salvestamise ja hoiustamise, kuid selle salvestusvõimsus ei tohi ületada seotud energia tootmisseadme võimsust (näiteks 100 kilovattise võimsusega päikesepargi puhul ei tohi salvestamisvõimsus ületada 100 kilovatt-tundi). Generaatori soetamisel eelistatakse taotluste hindamisel sellise generaatori soetamist, mis tagab võimaliku elektrikatkestuse korral ettevõtte elektriga varustatuse. Ajutise vooluallikana kasutamiseks vajaliku generaatori töötamiseks vedelkütuse hoidmiseks või ladustamiseks vajaliku seadme või rajatise puhul peab kütuse kättesaadavus olema tagatud ka siis, kui näiteks elektrit ei ole. Samuti peab soetatava kütusemahuti olema selline, mis katab generaatori töötamiseks kütusega varustatuse vähemalt kahepäevase perioodi jooksul. Näiteks 50 liitrise kütusepaagiga generaatori, mille tööaeg ühe paagitäiega on 8 tundi, kahepäevaseks töös hoidmiseks peab kaheksatunnise pideva tööpäeva tingimustes kütusemahuti suuruseks olema vähemalt 700 liitrit.

Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel hindamiskriteeriumi 3.1 „Toetuse taotleja panus töötlemisettevõtte toimepidevuse tagamisest teadlikkuse tõstmisesse“ alusel eelistatakse lisaks eeltoodule veel täiendavalt ka taotlejat, kes teeb töötlemisettevõtte varustuskindluse kohta ettevõtjavälise eksperdi koostatud toimepidevuse hinnangus kõik ettenähtud investeeringud, aidates sellega kaasa nii töötlemisettevõtte kiiremale ja tõhusamale sisendite varustuskindluse tagamisele kui ka üldisele toiduga varustuskindluse suurendamisele.

4. Välisturule müümise osakaalu suurendamise hindamiskriteeriumid.

Hindamiskriteeriumi 4 „Välisturule müümise osakaalu suurendamise hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes on teinud jõupingutusi oma ettevõtte arendamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks uute turgude otsimise ja toodete ekspordi kaudu.

Välisturule müümise osakaalu suurendamise hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 4 „Toodete välisturule müümise osakaalu suurendamisele suunatud investeering“ – kriteeriumiga hinnatakse toetuse taotleja ekspordile orienteeritust ja ekspordisuutlikkust. Eelistatakse toetuse taotlejaid, kes tegelevad aktiivselt oma toodete ekspordiga ehk on taotluse esitamise aastal või sellele vahetult eelnenud aastal oma tooteid ekspordinud. Toodete ekspordimine soodustab ettevõtete kasvu ja tööhõivet, edendab konkurentsivõimet ning toetab ettevõtete pikaajalist jätkusuutlikkust. Eriti oluline on ekspord väikeriikide nagu Eesti puhul, kus siseturu väiksuse tõttu tuleb paljusid vajalikke tooteid või teenuseid importida. Impordi võimaldamiseks tuleb aga ekspordida. Väikeriigi ettevõtjale on ekspordimine tihti keerulisem, sest riiki ja selle tooteid tuntakse vähem ning ka tootmismahud on väiksemad.

Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel hindamiskriteeriumi 4 „Toodete välisturule müümise osakaalu suurendamisele suunatud investeering“ alusel eelistatakse lisaks eeltoodule veel täiendavalt ka toetuse taotlejat, kellel on olemas terviklik ekspordi sihtturu analüüs ja ekspordiplaan või kellel on ekspordi edendamise eest vastutav personal (ekspordijuht) või kellel on taotluse esitamise aasta või sellele vahetult eelnenud kahe aasta kohta kogemus välisriigis müügiedendustegevuse elluviimisel või kelle toodetud toodete ekspordi müügikäibe osakaal kogu müügikäibest on suurem.

5. Koostööle suunatud hindamiskriteeriumid.

Hindamiskriteeriumi 5 „Koostööle suunatud hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes panustavad erinevas vormis koostööle ja on teinud jõupingutusi lisandväärtuse suurendamiseks koostöö abil.

Koostööle suunatud hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 5.1 „Toetuse taotleja koostöö teadus- ja arendusasutusega“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kes teadus- ja arendustöö osas teevad koostööd teadus- ja arendusasutusega ning kelle teadus- ja arendusasutusega tehtud koostöö on andnud reaalseid tulemusi uute toodete näol. Hindepunkte ei anta mitte igasuguse teadus- ja arendusasutusega tehtava koostöö eest, vaid ainult sellise koostöö eest, mille raames tehtav teadus- või arendustöö käsitleb vähemalt ühte „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035“ toiduressursside väärindamise teekaardis²⁵ välja toodud prioriteetset suunda. Teekaardi kohaselt on kohalike toiduressursside väärindamise valdkonnas prioriteetne toidu tootmise kaas- ja kõrvalsaaduste ning tootmisjääkide väärindamisega, jätkusuutliku toidutoorme väärindamisega, sh jätkusuutliku taimse ja loomse toorme väärindamisega, tuleviku- ja uuendtoiduga ning toidu- ja söödatootmisel uudsete ja kestlike lahenduste väljatöötamisega, ning toidu ohutuse ja kvaliteedi tagamisega seotud teadus- ja arendustegevus. Samuti eelistatakse toetuse taotlejaid, kelle teadus- ja arendusasutusega sõlmitud kirjaliku lepingu alusel tehtud teadus- või arendustöö tulemusena töötati välja toode, mida on tema kaubamärgi all jaekaubanduses realiseerinud. Analoogselt teadus- ja arendusasutusega tehtava koostöö hindamisega peab ka selle uue toote väljatöötamiseks tehtud teadus- või arendustöö olema seotud vähemalt ühe Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035“ toiduressursside väärindamise teekaardis välja toodud prioriteetse suunaga.
- Hindamiskriteerium 5.2 „Toetuse taotleja panus oma positsiooni tugevdamisse tarneahelas“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kes on aktiivsed põllumajandustoodete ja toidutootmise valdkonna ettevõtluskeskkonna kujundamises kaasarääkijad, osaledes erinevates valdkonnaga seotud ühistegevuse vormides või organisatsioonides.

6. Konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suurendamisele suunatud hindamiskriteeriumid.

Hindamiskriteeriumi 6 „Konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suurendamisele suunatud hindamiskriteeriumid“ eesmärk on eelistada toetuse taotlejaid, kes on oma ettevõtte tootmisprotsessi tehnoloogilise uuendamise võimalustest teadlikumad või kelle kasutusele võetav tehnoloogia on uuenduslik.

Konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suurendamisele suunatud hindamiskriteeriumid, mida kasutatakse nii mikro- ja väikeettevõtja kui ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel, on järgmised:

- Hindamiskriteerium 6.1 „Toetuse taotleja panus digitaliseerimisest ja automatiseerimisest teadlikkuse parandamisse“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kellel on taotluse esitamise ajal olemas ettevõtte, milles toetatav tegevuse ellu viiakse, tootmisprotsessi kitsaskohtade ning nendele digitaliseerimise või automatiseerimise lahenduste hindamiseks ettevõtjavälise eksperdi koostatud digitaliseerimise audit, diagnostika, teekaart või muu dokument või toetuse taotleja enda koostatud dokument ettevõtte tootmisprotsessi kitsaskohtade ning nendele digitaliseerimise või automatiseerimise lahenduste kirjelduse, maksumuse ja oodatava mõju kohta. Ettevõtjaväliseks eksperdik on ettevõtteväline auditeerimis-, sertifitseerimis- või nõustamisteenuse osutaja, kelle kompetentsiks on töötlemisettevõtete

²⁵ Kättesaadav Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehelt:

[https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Lisa%204.%20Kohalike%20ressursside%20v%C3%A4rindamine%20\(toit\).pdf](https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Lisa%204.%20Kohalike%20ressursside%20v%C3%A4rindamine%20(toit).pdf)

tegevuse digitaliseerimine ja automatiseerimine. Toetuse taotleja enda poolt koostatav dokument ettevõtte tootmisprotsessi kitsaskohtade ning nendele digitaliseerimise või automatiseerimise lahenduste kirjelduse, maksumuse ja oodatava mõju kohta peab vastama vähemalt Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kodulehel avaldatud digidiagnostika hea tava kokkuvõttes esitatud digitaliseerimise teekaardi miinimumnõutele²⁶.

- Hindamiskriteerium 6.2 „Uuendusliku tehnoloogia kasutuselevõtuks tehtav investeering“ – eelistatakse toetuse taotlejaid, kelle poolt toetatava tegevuse elluviimise tulemusena kasutusele võetav tehnoloogia on uuenduslikum. Uuenduslike tehnoloogiatena käsitatakse tehnoloogiaid, mis adresseerivad ühiskonna ootusi ja arenguid toidu ja tervise ning toidu raiskamise ja jäätmete osas (eelkõige tehnoloogiad, mis on suunatud kõrvalsaaduste ja jäätmete täielikule ärakasutamisele, toidu raiskamise vähendamisele, uuenduslike valgutoodete, sh taimse valgu toodete, kasutuselevõtmisele ning innovaatiliste ja keskkonda vähem saastavate pakendite kasutamisele). Näiteks toodetava toiduaine retsepti muutmise või pakendi suuruse ja kuju muutmise seonduv ei ole käesoleva toetuse mõttes uuendusliku tehnoloogia kasutuselevõtt. Uuendusliku tehnoloogia puhul peab ka selgelt välja tulema, mille poolt see teistest sama valdkonna samaväärsetest tehnoloogiatest eristub.

Keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja esitatud taotluse hindamisel hindamiskriteeriumi 6.1 „Toetuse taotleja panus digitaliseerimisest ja automatiseerimisest teadlikkuse tõstmisesse“ alusel eelistatakse lisaks eeltoodule veel täiendavalt ka taotlejat, kes teeb tootmisprotsessi kitsaskohtade ning nendele digitaliseerimise või automatiseerimise lahenduste hindamiseks ettevõtjavälise eksperdi koostatud digitaliseerimise auditis, diagnostikas, teekaardis või muus dokumendis kõik ettenähtud investeeringud, aidates sellega kaasa kiiremale ja tõhusamale tehnoloogilisele uueningele.

Eelnõu § 14 lõike 2 kohaselt moodustab PRIA hindamistulemuste alusel eraldi kaks taotluste paremusjärjestust – ühe paremusjärjestuse lisas 2 sätestatud hindamiskriteeriumite alusel mikro- ja väikese suurusega ettevõtjast toetuse taotlejate esitatud taotluste kohta ning teise paremusjärjestuse lisas 3 sätestatud hindamiskriteeriumite alusel keskmise suurusega ja suurettevõtjast toetuse taotlejate esitatud taotluste kohta. Mõlema paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks kõrgema hindepunktide summa saanud taotlused.

Eelnõu § 14 lõike 3 sätestab, et nii lisa 2 hindamiskriteeriumite alusel taotluste hindamisel kui ka lisa 3 hindamiskriteeriumite alusel taotluste hindamisel eelistatakse võrdsete hindepunktide summaga taotluste korral esmalt toetuse taotlejat, kes panustab toetatava tegevuse elluviimiseks rohkem omavahendeid ehk omafinantseeringu osakaal on suurem, ja seejärel taotlejat, kellel oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal suurem müügitulu, sest see vähendab survet eelarvevahenditele ja võimaldab toetada rohkemate toetatavate tegevuste elluviimist. Aluse toetuse andmise tingimustes võrdsete näitajatega taotluste korral taotluse eelistamise tingimuste sätestamiseks annab ELÜPS-i § 24 lõike 2 punkt 10. ÜPP eelmise programmi perioodi toetusmeetmete taotlusvoorude parktika on näidanud, et tekib olukordi, kus taotlused saavad ühepalju hindepunkte ning ka taotletavad toetussummad on ühesugused, mistõttu on vajadus kehtestada lisakriteerium, mis võimaldaks selliseid olukordi lahendada.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

Eelnõu § 15 lõikes 1 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa toetuseks ettenähtud vahendeid ja kõigi toetuse taotlejate puhul ületab neile antud hindepunktide summa minimaalset taotluse rahuldamiseks vajalikku hindepunktide summat (lisa 2 hindamiskriteeriumite alusel saanud vähemalt 12 hindepunkti või lisa 3 hindamiskriteeriumite alusel saanud vähemalt 18 hindepunkti), rahuldatakse kõik nõuetekohased taotlused vastavalt ELÜPS-i § 28 lõike 1 punktile 3.

---

²⁶ Kättesaadav Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse veebilehelt: <https://eis.ee/digitaliseerimise-teekaardi-hea-tava/>

ELÜPS-i § 28 lõike 1 punkt 3 sätestab, et kui toetuse taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt kõik taotlused, vähendades vajaduse korral toetuse summat võrdeliselt iga taotleja kohta.

Eelnõu § 15 lõikes 2 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuseks ettenähtud vahendeid, rahuldatakse taotluste hindamise tulemusel koostatud taotluste paremusjärjestuse alusel parimad taotlused, mis on saanud vähemalt minimaalse hindepunktide summa ELÜPS-i § 28 lõike 1 punkti 2 alusel.

ELÜPS-i § 28 lõike 1 punkt 2 sätestab, et kui toetuse taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt hindamistulemuste alusel koostatud taotluste paremusjärjestusse seatud parimad taotlused.

Eelnõu § 15 lõige 3 sätestab, et mikro- ja väikeettevõtjast toetuse taotleja taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, kui see on lisa 2 hindamiskriteeriumite alusel saanud vähemalt 12 hindepunkti (ehk vähemalt 30% lisas 2 sätestatud hindamiskriteeriumite maksimaalsest hindepunktide summast), ning keskmise suurusega ettevõtjast ja suurettevõtjast toetuse taotleja taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, kui see on lisa 3 hindamiskriteeriumite alusel saanud vähemalt 18 hindepunkti (ehk vähemalt 30% lisas 3 sätestatud hindamiskriteeriumite maksimaalsest hindepunktide summast). Taotlus, mis ei ole saanud vähemalt minimaalset hindepunktide summat, jäetakse rahuldamata. Seega peavad ELÜPS-i § 28 lõike 1 kohaselt toetuse taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastama toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus peab vastama hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele – siis rahuldatakse taotlus toetusteks ettenähtud vahendite piires toetuse andmise tingimuste kohaselt. Alus minimaalsete hindepunktide kehtestamiseks tuleneb ELÜPS-i § 28 lõike 1 sissejuhatavast osast, mis sätestab, et rahastamiseks peab taotlus vastama hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele.

Eelnõu § 15 lõikes 4 sätestatakse, et taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatud alusel. ELÜPS § 28 lõikes 3 sätestatakse, et lisaks EL õigusaktides sätestatud alustele tehakse toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) toetuse taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta toetuse andmise ja kasutamise nõuetele, kui Euroopa Liidu õigusaktidest ei tulene teisiti;
- 2) toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- 3) taotlust ei rahuldata ELÜPS-i § 28 lõike 1, 2, 6, 7 või 8 kohaselt või;
- 4) taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid.

Eelnõu § 15 lõikes 5 sätestatakse, et kui taotluses sisalduvad mitteabikõlblikud kulud, võib PRIA teha taotluse osalise rahuldamise otsuse vähendades toetuse summat ELÜPS-i § 28 lõike 5 tingimustel mitteabikõlblike kulude võrra.

ELÜPS-i § 28 lõige 5 sätestab, et toetuse andmise tingimustes võib ette näha, et kui taotluse rahuldamine täies ulatuses ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, võib maaelu arengu toetuse summat vähendada tingimusel, et viiakse ellu taotluses kavandatud tegevus ja saavutatakse toetuse andmise eesmärgid. Kui toetuse taotleja ei ole nõus toetuse summa vähendamise, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Toetuse summa vähendamine ei mõjuta taotluste paremusjärjestust, kui sellega ei kahjustata avalikku huvi või teiste taotlejate õigusi.

Eelnõu § 15 lõikes 6 kehtestatakse taotluse osalise rahuldamise alus juhuks, kui

hindamistulemuste alusel väljavalitud ja paremusjärjestusse seatud nõuetekohast taotlust ei ole võimalik täies ulatuses rahuldada seetõttu, et taotletava toetuse suurus ületab toetuseks ettenähtud vahendite jäägi. Sellisel juhul võib PRIA teha taotluse osalise rahuldamise otsuse tingimusel, et taotluses kavandatud tegevus viiakse ellu ja toetuse andmise eesmärgid saavutatakse. Kui aga toetuse taotleja ei ole taotluse osalise rahuldamise otsusega nõus, teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 15 lõike 7 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse, taotluse osalise rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 80 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse toetatava tegevuse elluviimise ja kestuse nõuded.

Eelnõu § 16 lõige 1 sätestab, et toetuse saaja peab toetatava tegevuse ellu viima ja esitama elluviimist tõendavad dokumendid ja võtma toetuse abil soetatud või ehitatud vara sihipäraselt kasutusse kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2029.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 86 lõikele 4 on kulud EAFRD osaluse jaoks rahastamiskõlblikud, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on makstud 31. detsembriks 2029. Lisaks on kulud EAFRD osaluse jaoks rahastamiskõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase toetuse tegelikult välja 31. detsembriks 2029. Võimaldamaks PRIA-le ka maksetaotluste menetlemiseks mõistlik aeg, siis on toodud nii maksetaotluste esitamise kui ka tegevuse elluviimise tähtaeg varasemaks (2029. aasta 30. juuniks).

Eelnõu § 16 lõige 2 sätestab, et kui vara (seade) soetatakse liisingulepingu alusel, siis võtab toetuse saaja liisingueseme (seadme) kasutusse kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest ehk sõlmib liisingulepingu ning kasutab seda (seadet) sihtotstarbeliselt ja säilitab seda, sealhulgas maksab liisingueseme kasutamise eest liisinguandjale tasu. Nimetatud vara peab enne PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmist olema läinud üle toetuse saaja omandisse, kuid hiljemalt 30. juunil 2029.

Eelnõu § 16 lõike 3 kohaselt on toetuse saajal kohustus säilitada soetatud või ehitatud vara ja kasutada seda sihtotstarbeliselt. Ehitise ehitamisel või vara soetamisel müügilepingu alusel peab soetatud või ehitatud vara sihipäraselt kasutama vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, kui ta on VKE, ning vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, kui ta on suurettevõtja (edaspidi koos *sihipärase kasutamise periood*). Kui vara soetatakse liisingulepingu alusel, siis peab selle liisingulepingu alusel soetatud vara sihipäraselt kasutama vähemalt kolm aastat arvates liisingulepingu sõlmimisest või liisinguperioodi lõpuni, kui liisinguperiood on pikem kui kolm aastat. Kui aga nii ehitatakse või soetatakse vara müügilepingu alusel kui ka soetatakse vara liisingulepingu alusel, siis tuleb soetatud ja ehitatud vara sihipäraselt kasutada vähemalt kolm (VKE) või viis (suurettevõtja) aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest või vähemalt kolm aastat arvates liisingulepingu sõlmimisest või vähemalt liisinguperioodi lõpuni olenevalt sellest, milline tähtpäev nendest kolmest (kolm või viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, vähemalt kolm aastat arvates liisingulepingu sõlmimisest või vähemalt liisinguperioodi lõpuni) tähtpäevast saabub kõige hiljem..

Eelnõu § 16 lõige 4 sätestab, et toetuse saaja peab korraldama enne toetatava tegevuse elluviimisega alustamist §-s 8 sätestatud nõuetekohase ostumenetluse riigihangete registris.

Eelnõu § 16 lõikes 5 sätestatakse, et toetuse saaja peab alustama toetatava tegevuse elluviimisega hiljemalt kuue kuu jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Tegevuse alustamine tähendab toetuse taotleja poolt toetatava tegevusega seotud siduvate kohustuste

võtmist. Siduvate kohustuste all on mõeldud seda, et toetuse saaja on võtnud siduvaid lepingulisi kohustusi, näiteks tellinud seadmed, maksnud seadme eest, sõlminud ehitustöö tegemiseks lepingu või teinud makseid ehitustööde tegemise eest. Toetuse saaja peab kavandatava tegevusega seotud siduvate kohustuste võtmist tõendama asjakohaste dokumentidega nagu sõlmitud leping, maksekorraldus vms dokument, mis tõendab toetatava tegevusega seotud siduva kohustuse võtmist. Siduvate kohustuste võtmine näitab toetuse saaja tahet viia oma tegevused, mille kohta talle toetust on antud, ettenähtud tähtaja jooksul nõuetekohaselt ka lõpuni. Kui toetuse saaja ei ole võtnud siduvaid kohustusi kuue kuu jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, siis tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks.

Eelnõu §-s 17 kehtestatakse toetuse saajale kohustused.

Eelnõu § 17 lõikes 1 loetletakse mitmesugused järelevalve tegemisega ja teavitamisega seotud kohustused toetuse saajale. Toetuse saaja peab sihipärase kasutamise perioodi lõpuni võimaldama teostada auditit, järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrole, sh võimaldama viibida toetuse saaja kinnisasjal ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja vara kohapeal; esitada auditi tegemiseks, järelevalve teostamiseks või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul; eristama selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest; teavitama viivitamata PRIA-t taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või toetatava tegevuse elluviimist takistavast asjaolust, näiteks toetatava tegevusega seotud vara üleandmisest teisele isikule pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, jne; tagama PRIA-le riigihangete registris juurdepääsu ostumenetlusele. Samuti peab toetuse saaja kinnitama, et kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ei toimu sama või sarnase tegevuse või selle osa ümberpaigutamist sellest ettevõttest, kuhu toetuse abil on tehtud investering. See tähendab, et toetuse saaja võtab kohustuse, et selle ettevõtte sama või sarnast tegevust või selle osa ei viida üle teise ettevõttesse. Täpsemalt on seletuskirjas ümberpaigutamise tingimusi selgitatud eelnõu § 12 lõike 1 selgitava osa juures. Veel peab toetuse saaja tagama, et § 4 lõike 1 punkti 3 alusel päikeseenergia allikast elektri tootmiseks vajaliku ehitise ehitamise või seadme soetamise tulemusena ei ületa saadav tootmis- ja salvestamisvõimsus tema aastast omatarbimise ulatust. Ning lõpuks peab toetuse saaja näitama avalikkusele, et tegemist on EAFRD toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboolikat komisjoni rakendusmääruses (EL) 2022/129²⁷ sätestatud nõuete kohaselt. Minimaalselt on seda võimalik teha toetuse saaja ametlikul veebisaidil, kui selline veebisait on olemas, samuti sotsiaalmeediakanalites. Seal tuleb anda toetust saanud tegevuse lühikirjeldus koos tegevuse eesmärkide ja tulemustega ja tõsta esile EL-ilt saadavat rahalist toetust. Juhul, kui tegevuse avaliku sektori toetuse kogusumma ületab 50 000 eurot projekti kohta, tuleb toetust saanud tegevusele lisada toetusega seotud teavet sisaldav selgitav tahvel või samaväärne elektrooniline kuva, millel tõstetakse esile EL-ilt saadavat rahalist toetust ja kujutatakse ka EL-i embleemi. Embleemi nõuded on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/129 II lisas.

Eelnõu § 17 lõige 2 sätestab, et toetuse saaja peab vastama kuni PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseni eelnõu § 10 lõigetes 1, 4 ja 5 sätestatud nõuetele. Nimetatud nõuete kohaselt peab toetuse saaja riiklik maksu võlg, sealhulgas maksuhalduri haldusaktiga kindlaks määratud intress, olema väiksem kui 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. Riigiabi andmise korral ei tohi selle saaja olla raskustes olev ettevõtja ÜGEMi artikli 2 punkti 18 tähenduses, kui selline nõue tuleneb asjakohasest EL õigusaktist, ja tal ei tohi olla täitmata ÜGEMi artikli 1 lõike 4 punktis a nimetatud korraldus ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohta. Toetuse saajal ei ole kehtivat

²⁷ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/129, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 kohaseid õliseemnete, puuvilla ja veinivalmistamise kõrvalsaadustega seotud sekkumisviise ning liidu toetuse ja ÜPP strateegiakavadega seotud teavitamis-, avalikustamis- ja nähtavusnõudeid käsitlevad normid (ELT L 20, 31.01.2022, lk 197–205).

karistust erinevates seadustes (loomakaitseadus, väetiseadus, jäätmeseadus, toiduseadus, söödaseadus, keskkonnavastutuse seadus, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, karistusseadustik) sätestatud teatud süüteo toimepanemise eest.

Eelnõu § 17 lõige 3 sätestab, et toetuse saaja täidab toetuskõlblikkuse tingimusi, kui ta vastab eelnõu § 10 lõikes 2 sätestatud nõuetele kuni PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseni. Tegemist on sellise tingimusega, mis on läbivaks nõudeks ehk millele peavad vastama nii toetuse taotleja kui ka toetuse saaja. Kui toetuse taotleja või toetuse saaja ei vasta toetuskõlblikkuse tingimusele, on PRIA kohustatud Euroopa Liidu õiguse kohaselt toetuse 100-protsendiliselt tagasi nõudma. Toetuskõlblikkuse tingimuseks on, et nii toetuse taotleja kui ka toetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist ja tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust.

Eelnõu § 17 lõikes 4 sätestatakse toetuse saaja kohustused ja toetuse abil soetatud või ehitatud vara sihipäraseks kasutamiseks vajalikud eeldused, mis toetuse saajal peavad lisaks eelnevates lõigetes 1–3 sätestatule täidetud olema.

Eelnõu § 17 lõike 4 punkti 1 kohaselt on toetuse saajal kohustus esitada toetatava tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid kuni kaheksas osas ühe taotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2029.

Eelnõu § 17 lõike 4 punkti 2 kohaselt on toetuse saajal kohustus esitada toetatava tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 2029. aasta 30. juunil, kui vara soetatakse liisingulepingu alusel.

Eelnõu § 17 lõike 4 punkti 3 kohaselt, kui toetust taotletakse ehitise ehitamiseks või sellise seadme soetamiseks, mille paigaldamiseks on vajalik ehitusseadustiku kohaselt ehitusluba või ehitusteatis, siis peab see olema hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajaks kättesaadav ehtisregistrist. Ehitusloa või ehitusteatise olemasolu kontrollib PRIA ehtisregistrist. Ehitusseadustiku tähenduses teavitamis- või loakohustuslikud tegevused on loetletud ehitusseadustiku lisas 1. Ehitusloa või ehitusteatise olemasolu näitab, et toetuse taotlejal on õigus seda ehitist vastavasse kohta ehitada või seadet paigaldada.

Eelnõu § 17 lõike 4 punkt 4 sätestab, et toetuse saajal peavad hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks olema täidetud soetatud või ehitatud vara sihipäraseks kasutamiseks vajalikud eeldused. Näiteks kui toetatavaks tegevuseks on ehitise ehitamine, siis peab toetuse saajal hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks olema ehtisregistris ehitise kohta kasutusluba või kasutusteatis, juhul kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt. Ehitusseadustiku kohaselt võib ka seadme paigaldamine olla ehitustegevus ning ka sel juhul peab toetuse saajal olema hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks ehtisregistris ehitise kohta kasutusluba või esitatud kasutusteatis, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt. Kasutusloa või kasutusteatisega tõendatakse, et valminud ehitist või paigaldatud seade (toetatav tegevus) vastab ettenähtud nõuetele ning seda võib kasutada nõuete ja kasutusotstarbe kohaselt. Seega võimaldab kasutusluba või kasutusteatis tagada, et ehitist või teatud juhtudel seadet saab hakata sihtotstarbeliselt kasutama. Toetuse abil soetatud või ehitatud vara peab olema sihtotstarbeliselt kasutuses kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui toetuse taotleja on VKE, ning vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui toetuse taotleja on suurettevõtja (ehk sihipärase kasutamise perioodi lõpuni).

§ 17 lõike 4 punkti 5 kohaselt peab toetuse saaja esitama hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks ÜGEMi artikli 38a lõike 6 punktis i sätestatud primaarenergia nõudluse vähemalt

20%-lise vähenemise nõude täitmist tõendavad dokumendid, kui toetust anti hoonete energiatõhususeks antava abina ÜGEMi artikli 38a alusel.

§ 17 lõike 4 punkti 6 kohaselt peab toetuse saaja esitama hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks ÜGEMi artikli 38a lõike 7 punktis b või artikli 41 lõikes 1a sätestatud vähemalt 75% ulatuses energia salvestusseadmes kohapealsest taastuvast energiaallikast toodetud energia kasutamise nõude täitmist tõendavad dokumendid, kui toetust anti hoonete energiatõhususeks antava abina kombineeritult energia salvestusseadme paigaldamisega ÜGEMi artikli 38a alusel või taastuvallikatest energia tootmiseks ÜGEMi artikli 41 alusel.

§ 17 lõike 4 punkti 7 kohaselt peab toetuse saaja esitama hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks ÜGEMi artikli 47 lõike 2 punkti a alapunktis i sätestatud konkreetse toodangukoguse tootmiseks kasutatavate ressursside netokoguse vähendamise nõude täitmist tõendavad dokumendid, kui toetust anti ressursitõhususe tagamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks antava abina ÜGEMi artikli 47 alusel. Sama ÜGEMi artikli 47 lõike 2 punkti a alapunkti i kohaselt arvatakse kasutatavate ressursside alla kõik kasutatud materiaalsed ressursid, välja arvatud energia, ning vähendamine määratakse kindlaks, mõõtes või hinnates kasutust enne ja pärast toetatava tegevuse elluviimist, võttes arvesse väliseid tingimusi, mis võivad mõjutada ressursside tarbimist.

Eelnõu §-s 18 on sätestatud maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele. Toetuse maksmise aluseks on toetuse saaja esitatud maksetaotlus. Toetuse maksmiseks esitab toetuse saaja elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le maksetaotluse koos asjakohaste andmete ja dokumentidega.

Eelnõu § 18 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja pärast toetatava tegevuse täielikku või osadena elluviimist toetuse maksmiseks maksetaotluse PRIA-le alles peale seda, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) töö on tehtud või teenus on osutatud ja vastu võetud;
- 2) vara on soetatud ja oma valdusesse või omandisse saadud, ning
- 3) töö, teenuse või vara eest on tasutud.

Punktides 1 ja 2 sätestatud tingimused peavad olema täidetud sõltuvalt konkreetse tegevuse iseloomust, näiteks ehitise ehitamise korral ei ole tegu vara soetamisega ning sel juhul ei ole asjakohased punktis 2 sätestatud tingimused. Igal juhul peab aga täidetud olema punktis 3 sätestatud nõue.

Maksetaotlus tuleb esitada kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2029.

Eelnõu § 18 lõige 2 täpsustab andmed, mis maksetaotluses esitatakse. Sellisteks andmeteks on:

- 1) toetuse saaja ärinimi, äriregistri kood ja selle taotluse viitenumber, mille kohta maksetaotlus esitatakse;
- 2) toetuse summa, mille maksmist taotletakse;
- 3) teave toetatava tegevuse maksumuse ja selle osalise või täieliku tasumise kohta;
- 4) teave toetatava tegevuse elluviimist tõendavate dokumentide kohta;
- 5) andmed toetatava tegevuse kogumaksumuse muutumise kohta;
- 6) teave selle kohta, kui tegevuse elluviimist on § 21 alusel rahastatud enne töö või teenuse tellimise või vara soetamise eest tasumist.

Eelnõu § 18 lõige 3 täpsustab, et koos maksetaotlusega tuleb esitada ka:

- 1) selle isiku väljastatud arve-saateleht või arve, kellelt toetuse saaja tellis teenuse või töö või soetas vara;
- 2) punktis 1 nimetatud arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorraldus või selle väljatrükk või arvelduskonto väljavõte;

- 3) selle isiku väljastatud osutatud teenuse või tehtud töö üleandmist-vastuvõtmist tõendav dokument, kellelt toetuse saaja tellis teenuse või töö, kui toetatavaks tegevuseks on ehitamine;
- 4) iga ehitise kohta ehitustegevuse kuluaruanne, kui toetatavaks tegevuseks on ehitamine.

Eelnõu § 18 lõikes 4 sätestatakse, millised dokumendid tuleb toetuse saajal koos maksetaotlusega PRIA-le lisaks esitada, kui toetus makstakse välja liisingulepingu alusel soetatud vara puhul. Liisingulepinguga soetatud vara puhul esitab toetuse saaja maksetaotluse esmakordse esitamise korral ning liisingulepingu või maksegraafiku muutumise korral liisinguandja ja toetuse saaja vahel sõlmitud liisingulepingu, millest selgub liisingulepingu lõppemise kuupäev, maksegraafiku ja liisingueseme üleandmist tõendava akti. Maksetaotluse igakordse esitamise korral esitab toetuse saaja liisinguandja poolt toetuse saajale väljastatud arve-saatelehe või arve ning vastavalt sellel arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava arvelduskonto väljavõtte või maksekorralduse või väljatrüki.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse maksetaotluse kontrollimine.

PRIA kontrollib vastuvõetud maksetaotluses ja toetatava tegevuse elluviimist tõendavates dokumentides esitatud andmete õigsust ning elluviidud toetatava tegevuse vastavust taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele, Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele ning ELÜPS-ile ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse toetuse maksmine.

Eelnõu § 20 lõige 1 sätestab, et toetus makstakse välja üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning vaid juhul, kui toetuse saaja on toetatava tegevuse elluviimisel järginud kõiki nõudeid.

Eelnõu § 20 lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatud taotluse rahuldamata jätmise alused. ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatu kohaselt tehakse lisaks Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud alustele taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- toetuse taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta toetuse andmise ja kasutamise nõuetele, kui Euroopa Liidu õigusaktidest ei tulene teisiti;
- toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- taotlust ei rahuldata ELÜPS-i § 28 lõike 1, 2, 6, 7 või 8 kohaselt;
- taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid.

Eelnõu § 20 lõige 3 sätestab, et kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks, et toetuse saaja on rikkunud toetatava tegevuse elluviimise nõudeid või ei ole täitnud muid toetuse saaja kohustusi, võib PRIA rikkumise raskust, ulatust, püsivust ja korduvust arvestades vähendada makstavat toetust või keelduda toetuse maksmisest.

Nimetatud toetuse vähendamise või toetuse maksmisest keeldumise puhul ei ole tegemist ELÜPS 12. peatükis sätestatud kaitsemeetmega (halduskaristusega), vaid eeskirjade eiramise tõttu põhjendamatust soodustusest ilma jäämisega. See, mis ulatuses toetust vähendatakse, oleneb konkreetsest rikkumisest ning toetuse vähendamise ulatus otsustatakse kaalutusõiguse alusel. Eelviidatud rikkumise elemente tuleb mõista järgmiselt:

- 1) nõuete rikkumise raskuste sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest, võttes arvesse võetud kohustuste eesmärki, mida ei ole täidetud;
- 2) nõuete rikkumise ulatus sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele;
- 3) kestus sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada;
- 4) kordumine sõltub sellest, kas ühe ja sama toetusesaaja puhul on avastatud samalaadseid rikkumisi seoses ühe ja sama meetme või tegevusliigiga eelmise või kestva programmiperioodi jooksul.

Nii taotluse kui maksetaotluse menetlemisel tuleb nõuetest möödaminemisi hinnata selle järgi, kas tegemist on toetusõiguslikkuse nõuete rikkumisega või mitte. Toetusõiguslikkuse nõuded on toetuse taotlejale ja tegevusele esitatud nõuded ehk nõudeid, mis piiritlevad toetuse sihtgrupi ja toetusõigusliku tegevuse. Kui rikutud on toetusõiguslikkuse nõuet - näiteks toetust tuleb taotlema isik või toetus määratakse ekslikult isikule, kelle põhitegevusalaks taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal ei ole toidu- või joogitootmine, välja arvatud kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine, siis see isik ei ole üldse õigustatud toetust saama (jättes kõrvale näiteks juhu, kui toetust põllumajanduslike toodete töötlemise alustamiseks või töötlemisvõimsuse suurendamiseks vajaliku seadme soetamiseks või ehitise ehitamiseks taotleb mikroettevõtjast toetuse taotleja, kelle põhitegevusala taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal ei olnud eeltoodud tegevus ja kes on vähemalt kaks taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastat tegelenud ELTL-i I lisas nimetatud toodete, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmisega ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu koos või eraldi ületas mõlemal majandusaastal 14 000 eurot) ning toetuse vähendamine ei ole sellisel juhul asjakohane.

Eelnõu § 20 lõikes 4 täpsustakse ajavahemikku, mille jooksul PRIA teeb toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise otsuse. Otsus tuleb teha sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates eelnõu §-s 18 nimetatud nõuetekohaste dokumentide esitamist.

Eelnõu § 20 lõike 5 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest. Toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks.

Eelnõu §-s 21 on sätestatud toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist.

Toetuse võib ELÜPS-i § 30 lõike 1 ja lõike 3 punkti 1 kohaselt riigieelarvelistest vahenditest välja maksta pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist enne töö või teenuse tellimise või vara soetamise eest tasumist tagatist nõudmata, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning toetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne. Toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist ei kohaldata siiski liisingulepinguga soetatava vara puhul (sätestatud käesoleva paragrahvi lõikes 5).

ELÜPS-i § 30 lõike 8 kohaselt loetakse toetuse saaja piisavalt usaldusväärseks, et rahastada toetatava tegevuse elluviimist tagatist nõudmata, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) tal ei ole riikliku maksu võlgnevust või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg tasutud ajakava kohaselt;
- 2) tema või tema suhtes valitsevat mõju omava isiku suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest EL-i või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud tähtpäevaks ja summas;
- 4) ta on varem ELÜPS-i § 28 või käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt saadud toetust kasutanud sihipäraselt ja tähtpäevaks.

Omafinantseeringuga võrdne summa on rahasumma, mille toetuse saaja tasub isikule, kes osutab esitatud toetatava tegevuse pakkumuse alusel toetatava tegevuse elluviimiseks toetuse saajale teenust, tegi tööd või müüs vara. Omafinantseeringuga võrdse rahasumma hulka loetakse selle isiku, kellelt toetuse saaja teenust või tööd tellis või vara soetas, väljastatud arve-saatelehel või arvel kajastatud kõik abikõlblikud kulud, millest on maha arvestatud toetuse maksmise otsuse alusel toetuse saajale makstav summa (ehk enne toetuse maksmise otsuse tegemist peab toetuse saajal olema arve-saatelehel või arvel kajastatud abikõlblikest kuludest tasutud ainult see osa, mis jääb alles, kui arve-saatelehel või arvel kajastatud abikõlblike kulude kogusummast on arvestatud

maha toetusmäärä alusel kuludokumentis kajastatud abikõlblike kulude põhjal arvutatud toetuse summa), ning kõik mitteabikõblilikud kulud, mis on nimetatud arve-saatelehel või arvel kajastatud. Näiteks kuulub arve-saatelehel või arvel kajastatud mitteabikõlblike kulude (mis peavad toetuse saajal olema tasutud enne toetuse maksmise otsuse tegemist) hulka toetatava tegevuse käibemaks, kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, ning ka muud mitteabikõblilikud kulud, mis on mingil põhjusel kuludokumentides kajastatud.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamine võib toimuda selliselt, et igal arve-saatelehel või arvel märgitud rahalisest kohustusest on tasutud omafinantseeringuga võrdne rahasumma, või selliselt, et maksetaotluses kõikidel arve-saatelehtedel või arvetel märgitud rahaliste kohustuste summast on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdne rahasumma.

Eespool kirjeldatud viisil toetatava tegevuse elluviimise rahastamist sooviv toetuse saaja esitab PRIA-le maksetaotluse koos omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA teeb toetuse maksmise otsuse pärast kulude abikõblikkuse kontrollimist, arvestades seejuures toetuse saaja usaldusväärust, ning kannab toetuse maksmise otsuste alusel määratud raha toetuse saaja arvelduskontole.

Toetuse saaja võib toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha kasutada üksnes selle isiku väljastatud arve-saatelehel või arvel märgitud toetatava tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või soetas vara. Toetuse saaja tasub pärast toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha laekumist viivitamata kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma sellele isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või soetas vara.

Tasumise tõendamiseks esitab toetuse saaja PRIA-le seitsme tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha laekumisest vastava teabe koos maksmist tõendavate dokumentidega (arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorraldus või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte). Toetuse maksmise korral arvestatakse otsuse kohaselt väljamakstavast toetusrahast tasaarvelduse korras maha toetuse maksmise otsuse alusel toetuse saajale makstud raha. Toetuse maksmisest keeldumise korral maksab toetuse saaja maksmise otsuse alusel saadud raha asjaomases ulatuses tagasi. Kui kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma tasumise ja PRIA-le nõutavate dokumentide esitamise tähtaegadest ei ole kinni peetud, siis on PRIA-l õigus edaspidi keelduda toetuse saaja toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või vara eest tasumist või nõuda toetuse maksmise otsuse alusel makstud raha tagasi. Samuti on PRIA-l õigus keelduda toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või vara eest tasumist, kui esitatud kuludokumentid ei vasta nõuetele või ei ole piisavalt selged ja läbipaistvad.

Eelnõu §-s 22 sätestatakse, et määruse alusel esitatud dokumente säilitab PRIA kuni 31. detsembrini 2039.

Eelnõu §-s 23 sätestatakse, et PRIA teavitab toetuse saajat tema andmete avalikustamisest ning töötlemisest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116²⁸ artiklites 98 ja 99 sätestatud alustel ja korras. Iga liikmesriik avaldab toetuse saajate kohta osutatud teabe ühelainsal veebisaidil. Eestis on selleks veebisaidiks www.pria.ee. Teave on avalikkusele kättesaadav kaks aastat alates selle esialgselt avaldamisest. Liikmesriigid ei avalda juriidiliste isikute puhul toetuse saaja nime ega füüsilisest isikust toetuse saaja puhul tema ees- ja perekonnanime kui makstav toetus on 1 250 eurot või väiksem.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

---

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261).

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186); Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261); komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/129, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 kohaseid õliseemnete, puuvilla ja veinivalmistamise kõrvalsaadustega seotud sekkumisviise ning liidu toetuse ja ÜPP strateegiakavadega seotud teavitamis-, avalikustamis- ja nähtavusnõudeid käsitlevad normid (ELT L 20, 31.01.2022, lk 197–205); komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELTL-i artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) ning komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehelt <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Toetuse eesmärgiks on tõsta toiduainetööstuse ettevõtete majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning aidata kaasa keskkonna- ja kliimapolitiika eesmärkide saavutamisele. Toetuse andmine aitab kaasa toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas turutõrgete ületamisele, võimaldades ettevõtetel teha jätkusuutliku toidutootmise tagamiseks ja arendamiseks vajalikke investeeringuid, mida nad turutingimustel poleks teinud või oleks teinud pikema aja jooksul ja väiksemas mahus. Eelnõu rakendamine toob kaasa positiivseid või kaudseid positiivseid mõjusid majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, julgeolekule ja regionaalarengule.

Mõjud majandusele

Toetuse mõju majandusele on positiivne. Toetuse abil tehtavad investeeringud toiduainetööstuse tegevusvaldkonna ettevõtete automatiseerimisse, digitaliseerimisse, sertifikaadi saamisesse, uutesse ressursse säästvamatesse seadmetesse, uue töötlemisettevõtte rajamisse, jne aitavad kaasa jaekaubandusele suunatud kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis tagab turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lülidele. Kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise efektiivsuse tõstmine suurendab nende toodete konkurentsivõimet lisaks siseturule ka välisurgudel.

Taotluste hindamisel eelistatakse toetuse taotlejaid, kes toodavad kõrgema lisandväärtusega tooteid, mida on tema kaubamärgi all realiseeritud jaekaubanduses. Samuti eelistatakse neid toetuse taotlejaid, kellel on olemas erinevad sertifikaadid (nt BRC või IFSi standard), sest see näitab, et taotleja on teinud täiendavad väljaminekud, et oma tootele veelgi lisandväärtust anda. Üldjoontes eelistatakse hindamiskriteeriumite kaudu toetuse taotlejaid, kes on teinud suuremad jõupingutused, et oma tootele lisandväärtust anda.

Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Toetuse üheks peamiseks eesmärgiks on keskkonna- ja kliimapolitiika eesmärkide saavutamisele kaasaaitamine ning sellest tulenevalt on mõju elu- ja looduskeskkonnale kindlasti positiivne. Toiduainetööstuse ettevõtete tegevusega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vähendamise panustatakse erinevate investeeringute tegemise toetamise kaudu, näiteks roheinvesteeringud reoveepuhastussüsteemide rajamiseks ja rekonstrueerimiseks, kütte- ja jahutussüsteemide uuendamiseks, uute keskkonnasõbralikumate pesu- ja desinfitseerimistehnoloogiate kasutuselevõtuks, kõrvalsaaduste ja jäätmete ärakasutamiseks, uuenduslike taimsete valgutoodete tootmiseks, keskkonda säästvamate pakendite kasutamiseks, jne. Investeeringutega

kaasneb toiduainetööstuse tegevusvaldkonna ettevõtete keskkonna- ja kliimajalajälje vähenemine eelkõige läbi otsese keskkonnasaaste vähenemise, ressursside säästlikuma kasutamise, taastuvenergia kasutamise suurenemise ja ringbiomajanduse põhimõtete rakendamise suurenemise.

Elu- ja looduskeskkonna parandamiseks panustatakse ka mitmete hindamiskriteeriumite kaudu, eelistades näiteks toetuse taotlejaid, kelle investeeringu tulemusena ettevõtte süsiniku jalajälg väheneb, kelle toodetavad tooted on keskkonnasõbralikumad (nt mahetooted), kelle põhitooraine pärineb lähipiirkonnast ning kes investeeringu tulemusena hakkab kasutama taastuvenergiat toimivat energiasüsteemi.

Mõju julgeolekule ja välissuhetele

Toetusel on toidujulgeolekut silmas pidades positiivne mõju, aidates toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas tegutsemiseks vajalike sisendite varustuskindluse tagamiseks tehtavate investeeringute kaudu kaasa toiduainetööstuse ettevõtete toimepidevuse suurendamisele, toidutarneahela tõrgeteta toimimisele ja elanikkonna toiduga kindlustatusele. Toidujulgeoleku suurendamisele kaasaaitamiseks eelistatakse hindamiskriteeriumite kaudu toetuse taotlejaid, kes panustavad Eesti toiduga varustuskindluse tagamise rohkem (nt elutähtsa teenuse osutajad). Samuti aitab toetus kaasa toiduainetööstuse tegevusvaldkonnas energiajulgeoleku suurendamisele, vähendades kohaliku taastuvenergia tootmiseks tehtavate investeeringute kaudu sõltuvust imporditavatest fossiilkütustest. Taotluste hindamiskriteeriumitega eelistatakse toetuse taotlejat, kes investeeringu tulemusena hakkab kasutama taastuvenergiat toimivat energiasüsteemi, teeb investeeringu energia salvestusseadmesse või generaatorisse, mis on mõeldud kasutamiseks ajutise vooluallikana või kütusemahutisse.

Mõju regionaalarengule

Toetusel on kaudne positiivne mõju regionaalarengule. Toetus hõlmab küll kogu Eesti territooriumi ja toetuse saamise võimalust pakutakse kõikidele Eesti erinevates piirkondades asuvatele toiduainetööstuse tegevusvaldkonna ettevõtjatele, kuid leevendamaks piirkondlikku ebavõrdsust ettevõtete ligipääsus investeeringuteks vajalikule kapitalile eelistatakse hindamiskriteeriumite kaudu keskustest kaugemal paiknevaid toetuse taotlejaid. Hindamiskriteeriumite kaudu eelistatakse ka toetuse taotlejaid, kelle töötlemisettevõttes kasutatav põhitooraine pärineb lähipiirkonnast (ehk ligikaudselt 300 kilomeetri raadiuses). Kuna toiduainetööstuste põhitoorainet tootvad põllumajandustootjad paiknevad eelkõige maapiirkondades, panustab ka see maapiirkondade mahajäämuse vähendamisse.

Määruse kehtestamine ei too endaga kaasa organisatsioonilisi muudatusi avalikus sektoris. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi haldusalas ei muutu määruse jõustumisel ülesannete ega pädevuse jaotus.

Määruse rakendamisest ei tulene sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti ei oma määruse muudatused mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse rakendamiseks vajalikke menetlustoiminguid teeb PRIA, kellel on olemas määruse menetlemiseks vajalik haldussuutlikkus ja tehniline võimekus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Strateegiakava sekkumise liigi „Investeeringud“ sekkumise 2.2 „Toidutööstuste materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud“ kogueelarve on 45 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu kaasrahastus EAFRD-st on 60% (27 mln eurot) ja Eesti kaasrahastus 40% (18 mln eurot).

Määruse rakendamine ei too kaasa tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Kliimaministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIAle.